היינט 10 זייטען

NAJER FOLKSBLAT

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

פרייז 10 גראשען

נייער פאלקסבלאט

№ 185 | Łódź, Niedziela, 10 sierpnia 1930 r. | אכטער יאהרגאנג | לאדז, זונטאג, ט"ז אב תר"צ | № 185

Adres Redakcji i Administracji: Łódź, Piotrkowska 21, tel. 224-71. — אדרעס פון רעדאקציע און אדמיניסטראציע: לאדז, פעטריקאווער 21, טעל. 224-71

היינט - לעגיאניסטן-צוזאמענפאר אין ראדאם

מארשאל פילסודסקי קומט היינט 11 א זייגער קיין ראדאם

ראדאם, 9. (טעלעפאניש פון אונזער ספעציעלען שליח) אונזער ספעציעלער שליח, וואס איז ארויסגעפאהרען קיין ראדאם טעלעפאנירט אונז:

היינט האבען זיך אין ראדאם אנגעהויבען די פייערליכקייטען אין שייכות מיט דעם לעגיאניסטען צוזאמענפאהר. עס קומען כסדר אן צוגען מיט פערשידענע הויכע פערזענליכקייטען. אין דער שטאט הערשט א אויסערגעוועהנליך לעבהאפטע בעוועגונג, הגם דער היינטיגער שטארקער רעגען האט במדריי טעגה געשטערט די פייערליכקייטען.

די גאנצע שטאט איז שטארק דעקארירט מיט פאהנען און בילדער פון מארשאל פילסודסקי און מלוכה פרעזידענט.

אויך דער בנין פון דער יודישער גמינה איז שטארק דעקארירט מיט בילדער פון מארשאל פילסודסקי און מלוכה פרעזידענט. היינט שבת איז אין דער שוהל ביים דאווענען געמאכט געווארען א "מי שברך" דעם מארשאל פילסודסקי און דעם מלוכה פרעזידענט.

— מארשאל פילסודסקי קומט אן קיין ראדאם מארגען, זונטאג 11 א זייגער אינדערפריה.

"מיר וועלן נישט דערלאזען צו קיין שום רעוויזיעס פון די גרעניצען"

רעדע פון גען. גורעצקי אין ראדאם

ראדאם, 9. (טעלעפאניש פון אונזער ספעציעלען שליח) די אייגענטליכע פייערונג פון דעם לעגיאניסטען צוזאמענפאהר האבען זיך אנגעהויבען היינט, שבת, מיט דער איינווייהונג פון לאקאל פון דער "פעדעראציע צו בעשיצען די רעפובליק" דאס איז א טייל גרופע צווישען די לעגיאניסטען, וואס האט זיך איצט געגרינדעט.

נאכדעם ווי ביסקופ באנדורסקי האט אפגעריכט א נאטעם דינסט, האט געהאלטען א גרויסע רעדע דער פרעזעס פון באנק נאספאדארסטווא קראיאוועגא גענעראל גורעצקי.

גענעראל גורעצקי האט אין זיין רעדע צווישען אנדערעם געזאגט פאלגענדעס:

מיר זענען אלע מיליטער לייט און אויב אונז איז זיך געלונגען צו פעראייניגען, וועלען מיר צווינגען אונזערע געגנער צו קומען צו אונז.

רעדענדיג וועגען דער אויסערליכער פאליטיק האט גענעראל גורעצקי געזאגט:

עפעס רעדט מען לעצטענס וועגען א פוילישען קארידאר, מיר ווייסען נישט פון קיין שום קארידאר, מיר קענען נאר איין גרויס פוילען און מיר וועלען בשום אופן נישט דערלאזען צו א רעוויזיע פון די פוילישע גרעניצען. און מיר זענען גרייט אקעגען צוגעהען אונזערע שונאים אויף מערב אזוי גוט ווי אויף מזרח.

די פערזאמעלטע האבען דעם גענעראל גורעצקי ביי די ווארטע געמאכט געוואלדיגע אוואציעס.

גענעראל גורעצקי האט דאן הייסער שארף קריטיקירט דעם סיים צוליב דעם, וואס עס איז געשטראכען געווארען דער 2 מיליאן דיספאזיציע פאנד פון מארשאל פילסודסקי און די אפאזיציע וועלכע האט ווי ער זאגט, לעצטענס פיינד געקריגען דעם מארשאל פילסודסקי. א פאלק, האט גענעראל גורעצקי געזאגט, וואס אכט נישט קיין פיהרער, איז נישט ווערט צו טראגען דעם נאמען פאלק. מען זאגט, אז מיר ווילען שאפען א נייע פארטיי, מיר ווילען נישט שאפען קיין פארטיי מיר ווילען ארגאניזירען דאס גאנצע פאלק, און איצט האט גענעראל גורעצקי פערגעשלאגען לאמיר אויסשרייען הויך אויפ'ן גאנצען קול, אז מען זאל אונז הערען פון גרעניצע ביז די קארפאטען: "זאל לעבען יוזעף פילסודסקי".

דער פראגראם פון די היינטיגע פייערונג אין ראדאם

ראדאם, 9. (טעלעפאניש פון אונזער ספעציעלען שליח) די מארגענדיגע פייערונגען אין ראדאם וועלען זיך אנהויבען מיט א פעלד נאטעם דינסט פון ביסקופ באנדורסקי און דאן וועט פארקומען די ענטהילונג פון דענקמאל "די לעגיאנען טאט".

4 א זייגער וועט פארקומען די אייגענטליכע ערעפנונג פון לעגיאנען צוזאמענפאהר.

ראדאם, 9. (טעלעפאניש פון אונזער ספעציעלען שליח) אין ראדאם זענען היינט פערשפרייט געווארען צוויי ערליי אויפרופען.

דער ערשטער אויפרוף איז געווען אונטערגעשריבען פון דעפ. אנדזשעווסקי און טהוגוט, אין דעם אויפרוף ווענען די לעגיאניסטען אויפגעפאדערט געווארען נישט צו בעטייליגען זיך אין צוזאמענפאהר, נאר צו קומען קיין ווארשא צו דער אפאזיציע צוזאמענפאהר.

דער צווייטער אויפרוף איז געווען אונטערגעשריבען פון גענעראל האללער. ער איז שוין געווען א פיסעל מעסיגער און האט זיך פערענדיגט מיט א ווענדונג צו מארשאל פילסודסקי, אז ער זאל ענדערען זיין ביזאצטיגע פאליטיק.

די פערשפרייטער פון ערשטען אויפרוף זענען פערהאלטען געווארען דורך א גרופע לעגיאניסטען אפיצערען, וועלכע האבען ביי זיי צוגענומען די אויפרופען. די פערשפרייטער האבען ערקלערט, אז זיי האבען זיי ערהאלטען פון די פ.פ.ס. דערויף האט זיך א גרויסע מאסע לעגיאניסטען געפרובט אריינרייסען אין לאקאל פון צענטראלען ראט פון די פראפעסיאנעלע פעראיינען אין ראדאם. דערוויסענדיג זיך אבער, אז דער פארזיצער פון ראט איז דער שטאט פרעזידענט פון ראדאם האבען זיי זיך אפגעזאגט פון זייער פלאן.

מארש. פילסודסקי צוריק איבערגענומען דעם אמט פון קריגס-מיניסטער

ווארשא, 9. (טעלעפאניש פון אונזער קארעספאנדענט) צוריקקומענדיג פון פיקעלישקי האט מארשאל פילסודסקי ערקלערט, אז ער נעהמט צוריק איבער דעם אמט פון קריגס-מיניסטער.

אזוי ארום איז דער ביז איצטיגער לייטער פון קריגס מיניסטעריום גענעראל קאנאפשעווסקי צוריק געווארען ערשטער וויצע-קריגס-מיניסטער.

רב קעסטענבערג און דער לעגיאניסטען צוזאמענפאהר

ראדאם, 9. (טעלעפאניש פון אונזער ספעציעלען שליח). עס איז זעהר כאראקטעריסטיש, אז אין שייכות מיט דעם לעגיאניסטען צוזאמענפאהר אין ראדאם, איז ווידער ארויסגעשוימען אויף דער אויבערפלאך דער בעקאנטער ראדאמער רב קעסטענבערג. ער האט אנגעשריבען א לאנג ארטיקעל לכבוד מארשאל פילסודסקי אין א ראדאמער צייטונג און פיהרט בכלל א לעבהאפטע טעטיגקייט.

א מארד אויף לוטאמירסקא גאס

גנאט האט דערשאסען יאקובאוויטש'ן און גנאט איז ארעסטירט

די סבות פון געשעהענעם מארד

פרייטאג 8 א זייגער אין אוונד איז אויף לוטאמירסקא גאס אויסגעפיהרט געווארען א מארד, אין מיטען גאס, וועגען וואס מיר גיבען איבער פאלגענדע פרטים:

אין דער דערמאהנטער צייט האבען זיך דערהערט עטליכע רעוואלווער שאסען אין גאס און באלד דערויף האט מען געזעהען געפאלען א יונגערמאן אויפ'ן טראטואר, פאר'ן הויז נומער 3. אין גאס איז געווארען א פאניק, וואס האט זיך אבער גיך איינגעשטילט, ווייל די שיסעריי האט זיך נישט מעהר איבערגעחזרט.

די אנווארטירטע פאליציי האט באלד פעסטגעשטעלט, אז אויפ'ן טראטואר ליגט א שטערבליך פערוואונדעטער דער 22-יעהריגער משה יאקובאוויטש, לוטאמירסקא 7.

אין דער זעלבער צייט האט די פאליציי אויך פערהאלטען ביים זעלבען גאס, אין דער ריכטונג צום פלאץ קאשטשעלנא, א יונגענמאן, וועלכער האט געהאלט ענטלויפען מיט א רעוואלווער אין האנד.

צום פערוואונדעטען האט מען ארויסגערופען פאגאטאוויע, דער דאקטאר האט איהם ערשטע הילף און געוואלט איהם אפפיהרען אין שפיטאל, נאר אויפ'ן וועג איז יאקובאוויטש געשטארבען אין בית החולים.

דעם טויטען קערפער האט די פאגאטאוויע אפגעפיהרט אין פראזעקטאריום.

דער ארעסטירטער האט זיך ארויסגעשטעלט אלס דער 21 יעהריגער משה גנאט פון ליגאנאווסקי 18. ביי דער ערשטער אויספארשונג, אין פאליציי קאמיסאריאט האט דער מערדער דערצעהלט, אז יאקובאוויטש האט איהם שאנטאזשירט זינט א לענגערע צייט און אויסגעפרעסט ביי איהם גרעסערע סומען געלד, דראהענדיג צו ברענגען אין דער עפענטליכקייט גנאטס א חטא, א חוץ דעם האט דער ערמארדעטער אויך איהם בעדראהט מיט'ן טויט.

דער ערמארדעטער האט אויך געהאט אונטער זיך א גאנצע באנדע שאנטאזשיסטען פאר וועלכע ער איז געווען דער אנפיהרער.

אין קריטישען מאמענט, האט יאקובאוויטש אויך געפאדערט פון גנאט'ן 40 זל. זיי זענען ביידע געזעסען אין דער שענק אויף לוטאמירסקא גאס, און געשפילט דאמינא, דארט האט יאקובאוויטש געדראהט גנאט'ן, פאדערענדיג פון איהם ווייטער געלד. גנאט האט דעריבער בעשלאסען צו מאכען א סוף צום שאנטאזש און אין מאמענט, ווען יאקובאוויטש איז ארויס פון דער שענק, איז גנאט איהם נאכגעגאנגען און אויסגעשאסען אויף איהם 5 מאל.

נאכ'ן מארד האט גנאט נישט געוואלט ענטלויפען, דאלטענדיג דעם רעוואלווער אין האנד, איז ער אוועק אין דער ריכטונג פון פאליציי-קאמיסאריאט מיט'ן ציל זיך איבערצוגעבען אין די הענד פון פאליציי.

דאס האט דער מערדער דערצעהלט ביי דער ערשטער אויספארשונג.

חען דעם דערמארדעטענס מוטער האט דערוועהט ליגען אין גאס איהר זוהן א שטערבליך-פערוואונדעטען האט זי געחלשט. דער דאקטאר פון פאגאטאוויע האט זי אפגעראטעוועט.

דער מערדער האט זיך פערנומען מיט מסחר.

* * *

(—) אויף באלוט דערצעהלט מען אויך א צווייטע ווערסיע וועגען די סבות פון מארד. גנאט פלעגט געהן זעהר שעהן געקליידעט און איז געווען א ליידענשאפטליכער שפילער אין ביינדלעך און קארטען. אפט פלעגט ער שפילען מיט יאקובאוויטשען, א בעקאנטען העלד פון דער אונטערוועלט, וועלכער איז געווען בעקאנט אונטער'ן נאמען "משה משוחל". יאקובאוויטש איז געווען איינער פון די דריי, וואס זענען פערמשפט געווארען פאר ערמארדען חיים סלאמקען. ער האט בעקומען אנאורטייל פון 3 יאהר טורמע, אבער צוליב דער אמנעסטיע איז ער אפגעזעסען בלויז אנדערהאלבען יאהר און איז נישט לאנג בעפרייט געווארען.

מיט א צייט צוריק האט גנאט געשפילט מיט יאקובאוויטשען אין ביינדלעך. ער האט פערשפילט זיין גאנץ מזומן געלד. דאן האט ער פערזעצט זיין אנצוג און שוין פאר 50 זל. אבער אין שפיל איז איהם דעם טאג נישט געגאנגען און ער האט דאס גאנצע געלד פערשפילט. ווען גנאטס מוטער האט זיך וועגען דעם דערוואוסט, איז זי אוועק אויפ'ן ארט וואו די מלבושים זענען געווען פערזעצט און געמאכט דארט א סקאנדאל, אזוי, אז מ'האט איהר די זאכען געמוזט ארויסגעבען אהן געלד. די 50 זל. האט שפעטער געמוזט בעצאהלען יאקובאוויטש.

פרייטאג האט גנאט ווידער אמאל געשפילט מיט יאקובאוויטשען, דאס מאל האט ער אפגעוואונען ביי יאקובאוויטשען אנ'ערך 200 זל. יאקובאוויטש האט געוואלט שפילען נאך ווייטער אבער אזוי ווי ער האט נישט געהאט קיין מזומן געלד, האט גנאט נישט געוואלט מיט איהם שפילען. דאן האט יאקובאוויטש ביי איהם אנגעהויבען מאנען די 50 זל. און צוליב דעם איז צווישען זיי ענטשטאנען א קריגעריי, וועלכע האט זיך פערענדיגט אזוי טראגיש פאר יאקובאוויטשען.

דער מארש פון רויטער מיליטער אין כינע

קאמוניסטען פאדערן 10 טויזענד פונט שטערלינג קאנטריבוציע פון האנקאו. — געמיינזאמע אקציע פון ענגלאנד, אמעריקא און יאפאן אין כינע

לאנדאן, 9 (ספ. טעל.) פון שאנכיי מעלדעט מען, אז די אנפירונג פון דער קאמוניסטישער ארמעע האט זיך געווענדעט צו דער שטאט-פערוואלטונג פון האנקאו מיט דער פאדערונג תיכף אויסצוצאהלען א קאנטריבוציע פון צעהן טויזענד פונט שטערלינג. אויב די דאזיגע סומע וועט אין משך פון א מעת-לעת נישט איינגעצאהלט ווערן וועט די שטאט צעראבירט ווערן.

אין בנין פון דער עלעקטראווניע אין האנקאו האט מען ארעסטירט צוויי קאמוניסטען וואס ווערן בעשולדיגט, אז זיי האבען געוואלט אויספירען א אטענטאט.

נעכטען האט זיך צוגעטרעטען א טייל פון גארניזאן פון אויך די ושאנדארמעריע אין האנקאו: די לאגע אין שטאט איז אויסערגעוועהנליך ערנסט.

די נאנקינגע רעגירונג פערעפענטליכט ווייטער דיגע קאמוניקאטען וועגען פלומערשטע נצחונות. די בעפעלקערונג גלויבט אבער נישט אין די דאזיגע נצחונות.

די לאגע פון טשאנג-קא-טשענג ווערט בעטראכט פאר האפנונגסלאז.

פאריז, 9 (אי) דער דיפלאמאטישער קארעספאנדענט פון „דייל טעלעגראף" דערוויסט זיך, אז די ענגלישע אמעריקאנישע, יאפאנישע און כינעזישע רעגירונגען האבען אונטערגענומען געמיינזאמע שריט מיט'ן ציל צו בעשיצען זייערע בירגער אין האנקאו און אין אנדערע שטעט, וואס זענען בעדראהט דורך די קאמוניסטען.

בלוט-באד פון א רעדוצירטען ארבייטער

דערשיסט זיין שעפס זוהן, זיין כלה און בעגעהט זעלבסטמארד

גניעזנא (טעלעפאניש).

די גאנצע שטאט לעבט אונטער'ן איינדרוק פון דעם שרעקליכען פערברעכען, וועלכען עס האט אויסגעפיהרט דער רעדוצירטער ארבייטער פון שפיגעל-פאבריק פון מאקסימיליאן ווארם (לעכא גאס 12).

דער רעדוצירטער ארבייטער — עדוארד פשיבילסקי איז ארומגעגאנגען א שטיק צייט אהן בעשעפטיגונג און ער האט בעשלאסען נקמה צו נעהמען אין זיין געוועזענעם בעל-הבית.

נעכטען ארום האלב 6 פארנאכט איז פשיבילסקי געקומען אין פאבריק און געפרעגט אויפ'ן פאבריקאנט, מען האט איהם ערקלערט, אז דער לעצטער איז אוועקגעפאהרען, דא האט ער געבעטען מען זאל איהם אנמעלדען צום יונגען האנס ווארם.

ווי באלד דער 21-יעהריגער האנס האט זיך בעוויזען אויף דער שוועל האט פשיבילסקי ארויסגעצויגען א רעוואלווער און אויסגעשאסען אין ווארמען 2 מאל. דער פערוואונדעטער האט זיך אפגערוקט אונטער'ן טיש, פשיבילסקי האט זיך איבערגעבויגען איבער'ן טיש און אין דעם קניענדען נגעגעבען נאך 4 שאס, א שטערבליך פערוואונדעטער איז ווארם אוועקגעפאלען אויף דער ערד.

נאכדעם איז פשיבילסקי אריינגעלאפען אין קאנטאר, וואו עס האט געארבייט זיין כלה — קאזימירא סקיבינסקא. מיט די ווערטער: „אויף ווידערזעהען קאזשיא" האט ער אין איהר אויסגעשאסען 2 מאל.

דורכ'ן פענסטער האט ער דאן בעמערקט, אז עס איז אויפ'ן ארט געפאלען א טויטע.

צוויי ארבייטער טראגען ארויס דעם שווער פערוואונדעטען האנס ווארם פונ'ם צימער. ער האט שנעל אנגעלאדען נאכאמאל דעם רעוואלווער און אויסגעשאסען דורך דעם פענסטער אין דעם גוסס געטראפען איהם אין קאפ אריין. האנס ווארם איז אויפ'ן ארט געשטארבען. איין קויל האט געטראפען אין איינעם פון די ארבייטער, וועלכע האבען דעם פערוואונדעטען ווארם איבערגעטראגען, און איהם שווער פערוואונדעט אין די לונגען. די לעצטע קויל האט פשיבילסקי אויסגעשאסען זיך אין קאפ אריין. ער האט זיך אבער נאר לייכט פערוואונדעט. דערווייל האט מען א ארנטירט פאליציי.

דער פערברעכער האט זיך געוואוט אנטאן קייטען אויף די הענד. מען האט איהם אנטאן א שטארקער שטארה אפגעפיהרט אין טורמע.

מיטגליד פון יודישען אמעריקאנישען קאמיטעט אין גענף

גענף, 9 (י. ט. א. טעלעגראפיש) אהער איז אנגעקומען דער מיטגליד פון יודיש אמעריקאנישען קאמיטעט מאריס וואלדמאן, וועלכער האט געווייל־ט אין רומעניען, ער האט אפגעהאלטען עטליכע קאנפערענצען מיט'ן ליטער פון דער מינדערהייטס-סעקציע ביים פעלקער-בונד, צוריש. אנגת הענגע יודען.

געפלאנט א באמבען-אטענטאט אין אינדיען

הינען, 9 (אי) לויט ידיעות פון האנדס האט מען אין די פעראייניגטע פראווינצען פון אינדיען, אויף דער טערראגדע פון דער ווילע פון רעגירונגס-קאמיסאר געכאפט א אונבעקאנטען, ביי וועלכען מען האט געפונען א באמבע און רעוואלווער.

אויף דער אויספארשונג האט ער זיך מודה געווען, אז ער האט געוואלט דערהרגענען דעם קאמיסאר און אויפרייסען דעם בנין.

מלוכה פרעזידענט מאשטשיצקי

אבגעפאהרען קיין עסטלאנד

ווארשא, 9. (טעלעפאניש) פרייטאג ארום 10 א זייגער אינדערפרי איז דער מלוכה-פרעזידענט מאשטשיצקי אין א ספעציעלען צוג אבגעפאהרען קיין גדינגען, וואו ער האט זיך אויפגעזעצט אויף דער שיף „באלטיא" און אבגעפאהרען מיט א וויזיט קיין עסטלאנד.

בעת דער מלוכה פרעזידענט האט אין גדיניען פערלאזט דעם וואגאן און אויף דער שיף ארויפגעצויגען געווארען די פאהן פון מלוכה פרעזידענט. דער ארקעסטער האט געשפילט דעם המנון און עס זענען אבגעגעבען געווארען 21 האנמאטען שאסען.

דעם מלוכה פרעזידענט בעגלייטען קיין עסטלאנד אויסערן מיניסטער זאלעסקי, שעף פון דער ציוויל קאנצעלאריע לישעוויטש, דירעקטאר פון פראטאקאל קאמטע.

פאר דער סעסיע פון אקציאנס-קאמיטעט און אדמיניסטראטיוון ראט פון דער יודישער אגענץ

ניו-יארק, 9 (טעלעגראפיש) ריכטער וויאמעס, לואי ליפסקי זענען אפגעפאהרען קיין איראפע כדי זיך צו בעטייליגען אין די זיצונגען פון אקציאנס-קאמיטעט און פון אדמיניסטראטיווען ראט ביי דער יודישער אגענץ. סטיפען וויז, וועלכער האט געוואלט זאך אויספאהרען וועט קיין איראפע נישט פאהרען. די טעג פאהרען אפ ד"ר קאראלניק, מאריס ראטענבערג, פ'ישמאן.

ניו-יארק, 9 (טעלעגראפיש) לואי ליפסקי האט פערעפענטליכט אן ערקלערונג צו דער איצטיגער סעסיע פון אקציאנס-קאמיטעט און אדמיניסטראטיווען ראט. אין די ערקלערונג ווייזט ער אן, אז די נישט-ציוניסטען נעמען נישט קיין גענוגענדען אנטייל אין די ארבייטען פאר א"י. זיי זענען נישט ארגאניזירט, האבען נישט קיין רעפרעזענטאנץ א. א. וו.

ער האלט אז די בעוולינער סעסיע דארף זיך מיט דעם ענ'ן בעשעפטיגען און די לאגע ענדערען.

רעוויזיאניסטען געגען דעם נייעם הכנסה-שטייער אין א"י

ירושלים, 9 (טעלעגראפיש) די רעוויזיאניסטישע מיטגלידער פון ועד לאומי האבען צוגעשיקט צום ועד לאומי א מעמאריאל, אין וועלכען זיי ווייזען אן, אז די א"י רעגירונג פלאנט איצט איינצופיהרען א נייעם הכנסה-שטייער. דער דאזיגער שטייער וועט בעלאסטען הויפטזעכליך די אינדוסטריעלער. די רעוויזיאניסטען פערלאנגען, אז דער ועד לאומי זאל דעם פראיעקט בעקעמפען.

צוגאב-קופאן
דריטע סעריע
פון גרויסען פרעמיען-קאנקורס
פון „נייעם פאלקסבלאט"
כדי זיך צו בעטייליגען אין דער 3. סעריע פון פרעמיען-קאנקורס, איז גענוג צו צושטעלען בלויז 20 קופאנען
שנייד אוים דעם קופאן!

שטאטיש טעאטער
ציגעל-גאס 63.
יאר XV. | יאר XV.
ג. ווילנער טרופע פון דער אסטראלן
היינט, זונטאג, דעם 10-טען אויגוסט, 8,45 אוונד
„יודענשטאט"
פון אהרן צייטלין.
מארגען, מאנטאג, דעם 11 אויגוסט, 8,45 אוונד
א מעשה מיט הערשעלע אסטראפאלער

זאל פילהארמאניע
20 נארוטאוויטשא 20
היינט זונטאג, 5 א זייגער נאכמ.
קומט פאר
א פייערליכע אקאדעמיע לכבוד די
פארעסטינער מאטאציקליסטען
מיט דער בעטייליגונג פון סען. ד"ר י. דאווידזאן (ווארשא), פרעז. ז. רוטעצקי (ווארשא), אינזש. א. ארזי (תל-אביב), רעד. י. אוגער, מ. לימאן א. א.
בילעטען ביי דער קאסע פון פילהארמאניע צו בעקומען א גאנצען טאג.
זאל פילהארמאניע
20 נארוטאוויטשא 20
בילעטען ביי דער קאסע פון פילהארמאניע צו בעקומען א גאנצען טאג.

פאהרען אויף א ראווער
קענסטו זיך לייכט אויסלערנען אויף דעם בעוואוסטען וועלאדראם, קאנסטאנטינער 16
פון 9 פריה ביז 11 אוונד. עס ווערען אנגענומען און סאליד און ביליג אויסגעפירט זעמטליכע רעפעראטורען. צו בעקומען אלערליי ראווער-טיילען. עס ווערן אויסגעבארגט ערשט-קלאסיגע ראווערן אויף אויספלוגן אויף שעה'ן און טעג.

עלטערן!
פערשרייבט אייערע קינדער אין דער בארבאכאו-שול ציגעל-גאס 26 און אין דער פרעבל-שול פלאץ קאשטשעלני 4
ס'ווערען אנגענומען קינדער אין עלטער פון 6 יאהר אן, ס'קענען זיך אויך מעלדען די קינדער, וואס האבען שוין בעקומען די אויפפאדערונג-צעטלען פון דער שול-אפטיילונג ביים מאגיסטראט. די איינשרייבונגען פון שילער פאר ביידע שולען קומען פאר אין דער קאנצעלאריע פון דער בארבאכאו-שול ציגעל-גאס 26 טעגליך פון 9 ביז 10 אינדערפריה און פון 7 ביז 8 אינאוונד.
קוראטאריום פון די בארבאכאו-שולען

זאל פילהארמאניע, נארוטאוויטש 20.
מיטוואך, דעם 13-טען ה. ח. 8.30 אוונט קומט פאר
א דיספוט איבער קדוש-השם
מיט'ן אנטייל: פון בעקאנטען ארבייטער טוער ז ר ב ב ל, דער רעזשיסאר און אינסצעניזאטאר ד"ר מ. ווייכערט, דער לאנגיעהריגער טעאטער טוער און אנפיהרער פון די ווילנער טרופע מ. מזאה.
בילעטען פון 50 גר. צו בעקומען אין דער קאסע פון פילהארמאניע.

דעם טיפסטען ביילייד דריקען מיר אוים אונזער ג' פערוואלטונגס-מיטגליד
ה' יחיאל מאיר לאסקער נ"י
צוליב'ן טויט פון זיין פאטער החסיד הישיש ר'
עקיבא אליעזר נ"ע
(פון זדונסקא וואלא)
המקום ינחם אתכם בתוך שאר אבלי ציון וירושלים.
די פערוואלטונג
פון „מחזיקי חולים" קילינסקי 120

נעכטען שבת קודש איז געשטארבען אונזער מיטגליד פון דער 1-טער גמילת חסדים קאסע ביי דער „חברה קדושה" אין באלוט
נ"ע יעקל קנאפ
צו דער לויה וועלכע קומט פאר היינט, זונטאג, 12 א זייגער בייטאג פון פאזנאנסקיס שפיטאל, ווערען אלע מיטגלידער געבעטען צו קומען אבגעבען דעם פערשטארבענעם דעם לעצטען כבוד.
די פערוואלטונג
פון דער 1-טער „גמילת חסדים קאסע" אין באלוט

נעכטען שבת קודש איז געשטארבען אין עלטער פון 72 יאהר אונזער לאנגיעהריגער מיטגליד
נ"ע יעקל קנאפ
(געוואוינט זגערזשער 30a)
צו דער לויה, וועלכע קומט פאר היינט, זונטאג, 12 א זייגער בייטאג פון פאזנאנסקיס שפיטאל ווערען אלע מיטגלידער אויפגעפאדערט צו קומען אבגעבען דעם נפטר דעם לעצטען כבוד
די פערוואלטונג פון „משמורת החולים"
אין לאדז, אלעקסאנדראווסקא 6.
8106

אויפשטאנד געגען ענגלאנד
אין צפון=מערב אינדיע
די שטאט פעשעוואר בעדראהט. — די אויפשטענדיגע אטאקירען סימלא

לאנדאן, 9. (ספ. טעל.) אין די ענגלישע פאליטישע קרייזען האט ארויסגערופען א שטארקע בעאונרוהיגונג דער אויפשטאנד פון דעם אפרידען שבט אויף פעשעוואר, האפענדיג אויך צוליב דעם, וואס דער אויפשטאנד פון דאזיגען שבט ווארפט זיך אריבער אויך אויף אפגאניסטאן.

דער איצטיגער הערשער פון אפגאניסטאן האט צו קעמפען מיט א רייהע שוועריגקייטען פון פאליטישען ווירטשאפטליכען און פינאנציעלען כאראקטער, צו וועלכע עס איז צוגעקומען דער אויפשטאנד אויף דער אינדישער גרעניץ.

לאנדאן, 9. (ספ. טעל.) לויט די לעצטע ידיעות איז די לאגע ביי פעשעוואר ווייטער דראהענד. אבטיילונגען פון די אפרידען האבען זיך דערנעהנטערט ביז צו די מויערן פון דער שטאט און אויסגעשטעלט זייערע לאגער 5 קילאמעטער ווייט פון דער שטאט.

די כוחות פון די אפרידען ווערען בערעכענט אויף 10 טויזענד מאן, דער גארניזאן פון פעשעוואר איז אבער זעהר א קליינער, און דער שטאט הערשט א שטארקע בעאונרוהיגונג או די אפרידען קענען יעדען מאמענט שטורמען די שטאט.

אויב עס וועלען צו דער צייט נישט אנקומען קיין ענגלישע הילפס כוחות וועט די שטאט אריינפאלען אין די הענד פון דעם ווילדען שבט, וואס צייכענט זיך אויס מיט זיין אויסערגעוועהנליכען אכזריות.

פאריז, 9. (א.ט.א.) דער אויפשטאנד פון די אפרידען אויף דער צפון־מערב גרעניץ און אינדיען פערשפרייט זיך וואס אמאל אלס מעהר. די שטאט פעשעוואר איז שטארק בעדראהט צוליב דעם מארש פון די אפרידען.

די שטאט סימלא איז שוין ארומגערינגעלט פון די אויפשטענדיגע, וועלכע אטאקירען די שטאט. דער זעהר שטארקער שבט אקריאא איז נאך צום אויפשטאנד נישט צוגעשטאנען און האלט אב בעראטונגען וועגען דער פראגע.

די אפענסיווע פון ענגלישען מיליטער האט צום טייל אבגעווארפען אבטיילונגען פון די אויפשטענדיגע, עס איז איהם אבער נישט געלונגען אדורכצוברעכען דעם פראנט פון די אפרידען.

פון דער לעצטער מינוט מעלדעט מען, או די אפרידען האבען פערנומען איניגע דערפלעך ביים טייך בארא.

קאנצענטראציע פון סאוויעטישען מיליטער
ביי דער מאנדזשורישער גרעניץ

לאנדאן, 9 (ספ. טעל.) די הויפט-אנפיהרונג פון דער מאנדזשורישען ארמעע, גענעראל לאן, האט אויפמערקזאם געמאכט די צענטראל רעגירונג אויף דער שטארקער קאנצענטרירונג פון סאוויעטישען מיליטער אין דער אומגעגענד פון דאהריאס.

קלענערע פאטרולען האבען שוין איניגע מאל איבערגעטרעטען די גרעניץ און נאך א קורצער צייט זענען זיי וויעדער אוועק אויפ'ן סאוויעטישען טעריטאריום.

דער וויים גווארדישער גענעראל סאכאראוו, וועלכער איז אנגעקומען קיין שאנכיי האט ערקלערט פאר זשורנאליסטען, או די סאוויעט-רעגירונג מאכט פאר-בערייטונגען צו פערכאפען די מזרח-כינעזישע באהן.

צו דעם צוועק קומט פאר פון זיין זייט די קאנצענטראציע פון סאוויעטישען מיליטער אויף דער גרעניץ און פון דער אנדערער זייט האבען די בעזעצט דעם גרעסטען טייל באהן-פאסטענס מיט זעלנער פון באהן-מיליטער.

דאס כינעזישע אויסערן-מיניסטעריום וועט אין מאסקווע איבערגעבען א פראטעסט געגען דער קאנצענטראציע פון כינעזישען מיליטער ביי דער מאנדזשורישער גרעניץ.

א קויהלען-גרובען=קאטאסטראפע אין אמעריקא
6 ארבייטער דערהרגעט און 16 פערוואונדעט

לאנדאן, 9 (ספ. טעל.) פון ניו-יארק מעלדעט מען, או אין דער קויהלען-גרובען געלבערטאן איז געשעהען א קאטאסטראפע. לויט ביז-איצטיגע ידיעות זענען 6 ארבייטער דערהרגעט געווארען און 16 פערוואונדעט.

א וואולקאן אין יאפאן אין געווארען טעטיג
און דראהט מיט א נייער קאטאסטראפע

טאקיא, 9 (ספ. טעל.) פון טאקיא איז מען מודיע או דער וואולקאן אסאמא ווייזט זינט איניגע טעג ארום א לעבהאפטע טעטיגקייט, ארויסווארפענדיג גרויסע כמארעס הייסע אש.

צוליב דער טעטיגקייט פון וואולקאן איז בא-דראהט די זומער-וואוינונג קארואיזאווא, וואס ווערט בעזוכט פון אייראפעער.

די בעפעלקערונג פערלאזט אין פאניק דיזע וואוינונגען.

א מיליאן פארמער=פאמיליעס
געליטען פון דער קאטאסטראפאלער טרוקעניש אין אמעריקא
די פרייזן אויף ארטיקלען פון ערשטן געברויך וועלן גוואלדיג שטייגען

לאנדאן, 9. (ספ. טעל.) פון ניו־יארק מעלדעט מען, או די קאטאסטראפאלע טרוקעניש איז איצט געווארען דאס וויכטיגסטע ווירטשאפטליכע און פאליטישע פראבלעם פון די פעראייניגטע שטאטען.

פרעזידענט הובער האט אויפ'ן קומענדיגען דאנערשטאג צוזאמענגערופען א קאנפערענץ און וועלכער עס וועלען זיך בעטייליגען 12 גובערנאטארען פון די צענטראל מערב־שטאטען. עס זאל אויסגעארבייט ווערען א גרויסער פלאן צו העלפען די בעפעלקערונג, וואס האט געליטען פון דער טרוקעניש.

די קאטאסטראפע פון דער טרוקעניש פערגרעסערט זיך פון טאג צו טאג און פערוואנדעלט זיך אין א עלעמענטארע קאטאסטראפע פון אונבערעכענטע פאלגען.

לויט די ערקלערונגען פון פרעזידענט איז א מיליאן פארמער פאמיליעס בעדראהט צוליב דער טרוקעניש, פון וועלכער עס איז שוין אומגעקומען א צוועלפטעל פון דער אלגעמיינער צאהל בהמות.

שוין אין דער נאהענטסטער צייט ווערט ערווארט א געוואלדיגער שטייגען פון די פרייזען אויף די ארטיקלען פון ערשטען געברויך.

אלע קירכען ווערען אבגעריכט גאטעס דינסטע.

פרעזידענט הובער האט ארויסגעגעבען א רייהע אבשפאר פערארדנונגען, וואס האבען דעם ציל אנצוגרייטען א רעזערוו קאפיטאל אויפ'ן פאל פון א אומגערעכענטס.

די היצען אין אמעריקא שטייגען

פאריז, 9. (א.ט.א.) די היצע און די פער־איינגטע שטאטען האלטען און אין שטייגען. אין ...

אבגעלעגט דעם פראצעס
פון דעם פיהרער פון דער אייזערנער גווארדיע

בוקארעשט, 9 (טעלעגראפיש) דער פראצעס פון קאדרעאנו, וואס האט געזאלט די טעג פארקומען איז אפגעלעגט געווארען אויף א קורצער צייט, די רעגירונג נעמט אן פארזיכטיגקייטס מיטלען.

זיך פערשטארקט די אנטיסע-מיטישע בעוועגונג אין רומעניע

בוקארעשט, 9 (טעלעגראפיש) „אדוועריל" מיילט מיט, או נאכדעם, ווי א קורצע צייט האט גע-הערשט רוה, האט זיך איצט ווידער פערשטארקט די אנטיסעמיטישע בעוועגונג, אויף דער באהן-ליניע פו-קארעשט-טשערנאוויץ איז מען בעפאלען און גע-שלאגען יודען.

אין בוקארעשט האט מען פערשפרייט פראקלא-מאציעס, וואס רופען צו יודען-מאסאקרעס און צו דע-מאנסטראציעס.

דער באנקראטירטער יודישער סוחר פון פוילען
ווערט דורך פראנקרייך ארויסגעגעבען דעם פוילישען געריכט

פאריז, 9 (ספ. טעל.)

דאס געריכט האט ארויסגעגעבען דעם אורטייל איבער דעם יודישען סוחר פון פוילען, וועלכען דאס געריכט אין פוילען האט ארויסגעפאדערט פאר באנק-ראט און אונטערגעשריבענע וועקסלען מיט דער פרייס נאמען. דאס געריכט האט א מסכים געווען דעם סוחר ארויסצוגעבען. אין דער פערטיידיגונג פונים יודישען סוחר איז נישט געווען קיין שום פאליטישער מאמענט, וועלכער זאל מעגליך מאכען איהם דאס איבערבלייבען אין פראנקרייך. אין דער מאטיווירונג אליין פונים גע-ריכטס-אורטייל ווערט אנגעוויזען, או דער יודישער סוחר ווערט ארויסגעגעבען נישט צוליב זיין באנקראט נאר צוליב דעם ווייל ער האט זיך בענוצט מיט וועקס-לען, וועלכע ער אליין האט אונטערגעשריבען מיט דער פרייס נאמען.

איצט ענטשטעהט אבער פאר'ן סוחר א נייע שוועריגקייט, ער איז ארעסטירט און דארף איבערגע-שיקט ווערען קיין פוילען מיט'ן עטאפ, דאס געשעהט גרופענווייז, מען מוז ווארטען, ביז עס זאמלען זיך אזוי היפש ארויסגעפאדערטע. דער סוחר וועט דאר אלזא דארפען היבש ווארטען ביז די גרופע וועט זיך צו-נויפזאמלען.

זיין אדוואקאט ה'ר פרענקעל בעמיהט זיך איצט מען זאל צואיילען דאס ארויסשיקען.

פוסבאל-מעטשען אין ווארשא
„אייראפא" – „לעגיא" 1:1
„גוויאזדא" – „פאלאניא" לב' 4:6

ווארשא, 9. (טעלעפאניש פון אונזער קאר-רעספאנדענט) היינט איז פארגעקומען א פוסבאל מעטש צווישען דעם שפאנישען קלוב „אייראפא" (אמאל „בארצעלאנא") מיט דער ווארשאווער לעגיא.

דער מעטש האט זיך געענדיגט 1:1.

היינט איז אויך פארגעקומען א מעטש צווישען דעם יודישען ארבייטער קלוב „גוויאזדא" מיט פאלאניא 1.

דער מעטש האט זיך געענדיגט מיט 4:6 לטובת ה„גוויאזדא".

א גרויסע שרפה אין לאדז אויף גדאנסקא 10
אין מיטען דער נאכט, בערעכט אויס א שרפה אין א סוועטער=פאבריק

היינטיגע נאכט ארום צוויי א זייגער איז אויף דער גדאנסקא 10 אויסגעבראכען א שרפה אין דער סוועטער און זאקען פאבריק פון ישראל פייגענבוים, וואס געפינט זיך אויפ'ן ערשטען שטאק, פאראנט.

צווישען די איינוואוינער פון הויז איז ענטשטאנען שרעקליכע פאניק. אויפכאפענדיג זיך פון שלאף האבען זיי האלב נאקעט אנגעהויבען ארומצולויפען פון משוגעים. פון אלע זייטען האט מען זיך אנגעהויבען פאקען און צו ווארפען די זאכען פון די פענסטער.

ווען די ערשטע אבטיילונג פייערלעשער איז אנגעקומען האט שוין די שרפה געהאט ארומגענומען כמעט דעם גאנצען ערשטען שטאק און געדראהט זיך איבערצווארפען אויפ'ן צווייטען שטאק און פארטער.

עס איז אויך אלארמירט געווארען די צווייטע אבטיילונג פייערלעשער וועלכע האט אונטערגענומען א ענערגישע אקציע מיט'ן צוועק צו לאקאליזירען די שרפה און אפצוהיטען די איבריגע וואוינונגען. נאך איבער א שעה'דיגער מסירת נפש'דיגער ארבייט פון די פייערלעשער איז געלונגען די שרפה צו פערלעשען.

די פאבריק פון פייגענבוים ווי אויך זיין וואוינונג זענען אבגעברענט געווארען. א חוץ דעם זענען די וואוינונגען פון פארטער און צווייטען שטאק פערגאסען געווארען מיט וואסער.

דער הזק איז זעהר א בעדייטענדער.

די סיבה פון דער שרפה איז נישט פעסטגע-שטעלט געווארען.

צוליב דעם וואס א טייל איינוואוינער פון פארטער, ערשטען און צווייטען שטאק געפינען זיך אויף זומער־וואוינונגען, איז דארט אוועקגעשטעלט געווארען א פאליציי וואך אבצוהיטען פון גנבות.

קויפט און לייענט די בילליגסטע צייטונג אין דער וועלט 5=גראשען=בלאט

מיטאג=אויסגאבע פון „בייעם פאלקסבלאט"

ערשיינט 12 בייטאג און ברענגט די לעצטע ביי'עס פון טאג און א רייכען און אינטערעסאנטען לייען=מאַטעריאַל אויך אקטועלע אילוסטראציעס פון אלע וויכטיגסטע וועלט=געשעהענישען.

לאדז, 10 אויגוסט 1930

„נייער פאלקסבלאט"

לאדז 10 אויגוסט 1930

דאס פראגראם פון גרויס=מופטי

אראביש-קריסטליכע אליאנץ געגען יודען

ירושלים. (י. ט. א.) אויף דער לעצטער זיצונג פון דער אראבישער עקזעקוטיווע, זענען וואס מיר האבען שוין מיטגעטיילט, האט דער גרויס מופטי פון ירושלים הארוש אמין על הוסייני ענטוויקעלט זיין פראגראם וואס ענטהאלט צוו. א. די פאלגענדע פונקטען: ענגערע צוזאמענארבייט מיט די איבעריגע מוזולמענישע לענדער ווי אויך א פאקט מיט די קריסטליכע נאציאס געגען יודען. פון א״אבישע קוועלען ווערט מיטגעטיילט, דאס דער גרויס-מופטי האט פערזיכערט, אז ער וועט איינקויפען א העלפט אקציעס פון דער געפלאנטער אראבישער באדען-איינקויף-געזעלשאפט. פריגט מיך נישט — האט דער מופטי געזאגט אויספיפען — פון וואנען איך האב דאס געלד. נאך דער דאזיגער רעדע פון גרויס-מופטי האט גענומען א ווארט דער נאציאנאליסטישער אראבישער פיהרער מאגדאנאן עליאס עפענדי, וועלכער האט אויסגעדריקט זיין פולסטע איינפערשטענדעניש צום רעם, וואס די צייטונג פערנעהמט זיך מיט צוטראכטען דעם פלאן פון קריסטליך-איסלאמישען אליאנץ געגען יודען אנשטאט צו שטיצען דעם פלאן צו שאפען א באדען-איינקויפס-געזעלשאפט. מאגדאנאן האט נאך דעם פערלאזט די זיצונג.

„אינטערנאציאנאלע סטודענטען=דינסט"

בעשליסט צונויפרופען א קאנפערענץ פאר דערנעהנטערונג פון יודישע און נישט=יודישע סטודענטען

לאנדאן. (י. ט. א.) די נייטע יעהרליכע קאנפערענץ פון דער „אינטערנאציאנאלער סטודענטען-דינסט" וועלכע איז פארגעקומען לעצטענס אין אקספארד, האט בעשלאסען צוזאמענרופען א קאנפערענץ פאר העלפען דער דערנעהענטערונג פון יודישע און נישט-יודישע סטודענטען אין לאקארנא אין יאנואר קומענדיג איינגעארדענט איין און דרייסיג. אין דער קאנפערענץ וועלען זיך בעטייליגען יודען און אנטיסעמיטען און עס וועלען האלטען פארטראגען עקספערטען פון דער יודישער פראגע, יודען און נישט-יודען. אויף דער קאנפערענץ וועט אויך בעהאנדעלט ווערען די פראגע פון מאטעריעלע הילף פאר יודישע סטודענטען.

אויף דער קאנסטאנצער קאנפערענץ פון דער „אינטערנאציאנאלער סטודענטען דינסט", וואס האט פארגעקומען אין אמעריקא אין סעפטעמבער ק. י. וועט אויך דיסקוטירט ווערען די פראגע פון אנטיסעמיטיזם. א פארשלאג איינצולאדען אן אראבישען דעלעגאט איז אפגעווארפען געווארען דורך דער קאנפערענץ.

פארשלאג צו שאפען אן עקספארט=הויז

אויף דער פערזאמלונג פון ארץ=ישראל-אינדוסטריעלער

תל-אביב. (י. ט. א.) אויף דער פערזאמלונג פון א״י-אינדוסטריעלער האט דער אייגענטימער פון דער טעקסטיל פאבריק „לאדזיא" ה׳ שיינקער געשילדערט דעם גרויסען אינטערעס פון דעם דרום-אפריקאנער יודענטום פאר דער ארץ-ישראל פראדוקציע. ה׳ שיינקער האט אויך מיטגעטיילט וועגען א פארשלאג, וואס איז ארויסגערוקט געווארען דורך דעם אייגענטימער פון דער בעקאנטער דרום-אפריקאנישער עקספארט-פירמע אין לאנדאן „בירדער לאנדזי" וועגען שאפען אן עקספארט-הויז אין ארץ-ישראל מיט א קאפיטאל פון 100 טויזענט פונט.

די פערזאמלונג האט בעשלאסען איינצודריקען א דאנק ה׳ זשאבאטינסקי׳ן פאר דער פראפאגאנדע לטובת דער ארץ-ישראל פראדוקציע בעת זיין רייזע אין דרום-אפריקא.

אלע אייראפעאישע הערשער פערמישט מיט יודישע בלוט

דער פרעזידענט פון דער טשעכאסלאוואקישער רעפובליק, פראפעסאר מאסאריק, האט דערלאנגט א קרענקליכען קלאפ דעם ראסען-אנטיסעמיטיזם. זיין בעפעליגע ערקלערונג אין א היסטארישען עפיזאד פון העכער 50 יאהר צוריק, אז דאס עסטרייכישע קייזערהויז האט איינגעקויפט אויף אייביג א גאנצע אויסלאגע פון מערב-דייטשען וועלט-לעקסיקאן (נעבען דער „ענציקלאפעדיא בריטאניקא" דער גרעסטער הערשענדער וועלט-לעקסיקאן) וועגען א יודישען פסול ביי די האבסבורגער — האט געוויזען ווי א באטש נישט בלויז צווישען היסטאריקער, נאר אויך אין דער גרויסער פאליטישער וועלט.

נאכגעהענדיג מאסאריקס דערציילונג האט מען טאקע געפונען אין ווין און אין איינציגע גאליציאנישע שטעט, אז ביי עטליכע נאר אלטע פאמיליעס זענען נאך פערהאן ווייניגע עקזעמפלארען פון יענער אויפלאגע און עס שטעהט דארט בפירוש אין א גרויסען קאפיטעל „האבסבורג", אז די פיר-ביאגראפען פון 11-טען און 12-טען יאהרהונדערט האבען דערפירט דעם יחוס-בריף פון די האבסבורגער ביז צום רוימישען אריסטאקראטען-הויז פיערלעאני. דערויף שטעלט פעסט דער היסטאריקער פון מייערס לעקסיקאן, אז די פאמיליע פיערלעאני, וועלכע האט ארויסגעבראכט פון זיך אויך פויבסטען, און רעגירענדע פירשטען, איז אהן ספק פון א יודישער אפשטאמונג. גרויסע וועלט-בלעטער האבען איינגעכאפט די דאזיגע ענטדעקונג, נאכדעם ווי דער וויענער יט״א-פארשטעהער האט גערעדט די געלעגענהייט צו זעהען אזא עקזעמפלאר פון יענער פערשוואונדענער לעקסיקאן-אויפלאגע. און עס איז דערפון געווארען א טומעל און א בהלה אין אלע מאנארכיסטישע קרייזען פון דער גאנצער וועלט. א בעזונדערע מהומה איז אויסגעבראכען ביי די ראסענשיצלער און האקענקרייצלער פון צענטראל-אייראפא. זייער גאנצער פאליטישער בנין פון כלומרשט וויסענשאפטליך-בוגדאמענטירטער ראסען-טעאריע איז פונאנדערגעפאלען, אויב אפילו אזא אור-אלטע קאטוילישע פירשטען-פאמיליע ווי די האבסבורגער איז פערמישט מיט יודיש בלוט און שטאמט אפ זאגאר דירעקט פון א געשמדטע יודישער משפחה, וועלכע האט נאך פיל יאהרען שפעטער געמאכט שידוכים און חתונות נישט מיט ריינע קריסטען, נאר טאקע מיט אן אנדער אריסטאקראטישער יודישער משומדים-משפחה אין רוים.

אבער די האבסבורגער אליין האט די פלוצימדיגע עפענטליכע דיסקוסיע איבער זייער יודישען שלשלת-היוחסין געטראפען ווי א בליץ פון הימעל. גראד אצינד, ווען עס זענען פערהאן געוויסע האפנונגען און פרובען ווידער ארויפצוזעצן א האבסבורגער אויפ׳ן טראן — איז א יודישער יחוס-בריף שוין בכלל נישט קיין גוטע רעקאמענדאציע. גראד אין דעם לאגער ארגעלעגרער, וואס קומען אין בעטראכט פאר [illegible]

(קארעספאנדענץ צום „נייעם פאלקסבלאט")

עלער דעסטהרונג פון דער האבסבורגער מאנארכיע, איז דער אנטיסעמיטיזם נאך אלץ שטארקער, ווי דער קריסטליכער געבאט פון ליבע און די גאנצע פאליטישע געגנער-עהרליכע און בעצאהלטע — פון די האבסבורגער דארפען נישט האבען קיין בעזארגונג לאזונג, ווי דעם, אז די יודישע אפשטאמונג פון די האבסבורגער איז בעוויזען היסטאריש דורך פערצייטיגע אייגענע האבסבורג-ביאגראפען. מען ענטפערט דערויף די טענה, אז פראפ. מאסאריק האט אין זיין ענטדעקונג נישט געמיינט אזוי איינפערטיג דינען די וויסענשאפט און בעקעמפען דעם אנטי-היסטארישען ראסען-אנטיסעמיטיזם, נאר בעיקר דיסקרעדיטירען די האבסבורגער, ווייל זיי זענען א סכנה פאר׳ן קיום פון טשעכא-סלאוואקיי אבער אפילו אזעלכע טענות קענען נישט אפשוואכען דעם שווער׳ן איינדרוק פון א פאקט, אז דאס שטעהט דאך שווארץ אויף ווייס אין א אינטערנאציאנאל-בערימטען לעקסיקאלישען ווערק און אז די קייזערליכע דינאסטיע פון עסטרייך, אונגארן האט געלאזט הויך קאסטען א מטמון געלד און אונגעהויערער דיפלאמאטישע ארבייט, כדי אויסקויפען און פערניכטען די גאנצע אויפלאגע צוזאמען מיט׳ן רעזערוואַרטען הילק און מיט אלע שייכותדיגע מאנוסקריפטען און דאקומענטען צוזאמען.

אין אצינד אויפגעטרעטען א בערימטער האבסבורגער ביאגראף ראטעוועו די סיטואציע און צושטערען די לעגענדע פון האבסבורגס יודישע אפשטאמונג. דאס איז גראף ארטהור פאלצער-האדיטץ אליין, דער אדיוטאנט פון קייזער קארל און מחבר פון אן אינטערנאציאנאל בעקאנטען ווערק איבער׳ן לעבען און ווירקען פון לעצטען האבסבורגער אויפ׳ן עסטרייך-אונגארישער טראן. גראף פאלצער-האדיטץ איז נייטש קיין אנטיסעמיט, אדרבא, ער מאכט חוזק פון דער ראסען-טעאריע בכלל און פון ראסען-אנטיסעמיטיזם בפרט. ער האט דאס אצינד פערעפענטליכט א גרויסען וויסענשאפטליכען ארטיקעל, וועלכער לייקענט אפ די יודישע אפשטאמונג פון די האבסבורגער אויס׳ן באַז׳ס פון דער פיערלעאני-פאמיליע. די גאנצע מעשה נעהמט זיך דערפון, וואס די פארצייטיגע ביאגראפען האבען לויט דער דאמאלסטיגער מאדע פאר יעדען פירשט געזוכט צו טשעפען דעם יחוס פון די פיהרענדע הערשענדע פירשטענטומס צו אלטער רוימישער אריסטאקראטיע בעפרט צו דער סביבה פון די הייבסטען און זייערע רעגירונגען. דער מנהג איז פארצייטענס פראקטיצירט געווארען נישט בלויז ביי די האבסבורגער, נאר אויך לגבי אנדערע הערשענדע פירשטליכע דינאסטיעס, הגם מען האט דערביי זיך נישט געקענט שטיצען אפילו אויף א סימן פון היסטארישער אסמכתות. דאס האט פערגרעסערט דעם יחוס און שטאריק געהויבען דעם שם פון אזעלכע הערשער. האבען דאמאלס איינצעלנע היסטאריקער און ביאגראפען פראבירט אנטון כבוד עטליכע פירשטען געשלעכטער, צושלעפענדיג זיי דעם גרויסען יחוס אוש פון די פיערלעאני׳ס. ערשט די שפעטער ענטוויקעלטע וויסענשאפט פון געשיכטע און ביאגראפיע האט בעוויזען, אז אין דאזיגען „שלשלת-היוחסין" פעהלט דער רעגירענדער „סדר-הדורות" און דער גאנצער יחוס-בנין אהן א פונדאמענט. דאריום האט מען שפעטער אויך ביי די האבסבורגער אוועקגעלאזען אלע השערות פון נישט-בעוויזענעם יחוס.

אבער מנ׳ה לביה זאגט גראף פאלצער-האדיטץ, אז אלע עלטעסטע רעגירענדע און הערשענדע געשלעכטער און פירשטענטומס זענען איד בנגע יודישען שטאם-בלוט נישט ראסען-ריין. ער איז אויפ׳ן יסוד פון זיינע היסטאריש-ביאגראפישע קענטעניש זיכער, אז אין אין ווייבליכער דעסצענדענץ (ווייבליכע אפשטאמונגס-ליניע) רינט יודיש בלוט איז די אדערן פון אלע דייטשע פירשטען און פון גאנצען הערשענדע הייכען אדעל סיי אין דער אלטער, סיי אין דער נייער צייט. אין צוזאמענהאנג מיט דער פעסטשטעלונג, איז גראף פאלצער מודה, אז די פאמיליע פיערלעאני האט (אויך בלויז אין ווייבליכער דעסצענדענץ) א היבשען חלק אין דער דאזיגער אלגעמיינער יודישער בלוט-מישונג צו אלע דייטשע פירשטענטימער. אפילו די האהענשטייפען — זאגט ער — וואלטען אויך נישט געקאנט נאכווייזען זייער ראסענריינקייט פון יודישען בלוט, ווייל זיי האבען יא געהאט נאהנטער קרובה׳שאפט מיט דער פאמיליע פיערלעאני. און כדי צו געבען די ראסען-אנטיסעמיטען דעם הילכעריגסטען פאטש אין פנים, זאגט גראף פאלצער צום ערשטען מאל ארויס קלאר און דייטליך, אז אפילו קייזער פרידריך בארבאראסא, דער אבגאט פון די דייטשע אנטיסעמיטישע נאציאנאליסטען און ראסענשיצלער האט אויך געהאט היבשע עטליכע טראפען יודיש בלוט אין זיינע אדערן, הגם ער איז אליין געווען א שונא ישראל. אבער ווען ער זאל היינט קענען הערען די מאדנע פאדערונג פון גארדישער אדער אַרישער ראסענריינקייט, וואלט ער זיך געבען געמוזט מטריח זיין נאכ׳ן טויט און איבערדרעהען זיך אין קבר מעהר ווי איינמאל...

דערביי דערמאהנט גראף פאלצער, אז דאס געהט אויך מיט דער ווייבליכער ליניע פון א צווייטען רוימישען הויז פון געאדעלטע יודישע משומדים. דערפון מדרות׳נישאפט פון די דייטשע פירשטען מיט אלע רעגירענדע דינאסטיעס אין אייראפא זעט אויסקומען, אז ביי יעדער פון די רינען שווערע טראפענס יודיש בלוט און עס איז פאר אלעמען בעסער נישט רעדען פון ארישער ראסענריינקייט.

א. טענענבלאט

ארום

דער רעוויזיע פון די גרעניצען

די פראגע וועגען רעוויזיע פון די פוילישע גרעניצען, וועלכע דייטשלאנד בעמיהט זיך אויף שטארק אויפצורייצען, טראגט זיך פיסלעכווייז אריבער אין דער פראנצויזישער פרעסע, און וויבאלד די געהט ארוים פון די דייטשע גרעניצען הויבט זיך אן מיט איהר פערנעהמען אויך די פוילישע פרעסע.

און אויף איינס זענען די פוילישע פאליטיקער און דיפלאמאטען איינינג: די פוילישע גרעניצען קענען נישט און טארען נישט געענדערט ווערען. ס׳מוז בלייבען דער סטאטוס-קווא. דאס איז אין די אינטערעסען נישט נאר פון פוילען, נאר פון גאנץ אייראפא, ווייל יעדער פרווו צו ענדערען די גרעניצען, צי דאס זאל זיין אין מזרח, צי דאס זאל זיין אין מערב, וועלען ארויסרופען אזעלכע קאמפליקאציעס, וואס וועלען דערפיהרען צו א נייער שרפה אין אייראפא.

פערשידען זענען די וועגען, מיט וועלכע פערשידענע גרופען ווילען זיך זיכערען דעם סטאטוס קווא. אנדערש ווערט זיי דער אמאליגער „אקטיוויסט" וואס איז פערבליבען אנהאנגער פון דער דייטשער אריענטאציע, שליווינסקי; אנדערש זעהען זיי די איצטיגע פיהרער פון דער פוילישער פאליטיק, און נאך אנדערש — די פוילישע ענדעקעס. זיי האבען זיך גארנישט אויסגעלערנט פאר דער צייט.

ארגומענטירענדיג די פראגע וועגען דער רעוויזיע פון די גרעניצען האט דער „גאס פשעגלאנד" אנגעוויזען, אז דער פראיעקט פון „פאראייניגטע שטאטען פון אייראפע" וואלט אפגעשאפט די גרעניץ-סכסוכים, ווייל ביי נאציאנאלע אויטאנאמיעס וואלטען זיי די מלוכה-גרעניצען געווארען פערוואנדעלט אין א צווייטראנגיגען פאקטאר. אבער דערווייל, ביז די גרעניצען עקזיסטירען, און ס׳איז נישט געוואונשען אז פצוהויבען די פראגע וועגען זייער רעוויזיע, דארף מען אויסמייהדען צו געבען דערצו אנלאגרענונג. אזא אנרעגונג וואלט, לויט דער מיינונג פון „ג. פש.", געוועז דאס נישט אפהיטען דעם טראקטאט וועגען די מינדערהייטס-רעכט, אויב א טראקטאט וואס איז א טייל פונ׳ם ווערסאילער שלום-אפמאך.

די דאזיגע בעהויפטונג האט שוין ארויסגעבראכט פון די כלים די ענדעקעס און די „גאזעטא ווארשאווסקא", זי האלט, אז דאס פונאנדערפריייטערען די שוץ-געזעצגעבונג פאר די מינדערהייטען מעט אפשוואכען פוילען, און אויב די יודען טוען עס און די דייטשען שטיצען זייערע בעמיהונגען אויף דעם אינטערנאציאנאלען פארום, זענען זיי מיט דעם אויסען אפצושוואכען פוילען איננוועניג (!) און צושטערען די מלוכהשע קאמפאקטקייט.

און אויב די צייטונג קומט צו אזעלכע בעשלוססען, מוז זי שוין קומען צו א קאנסעקווענטען אויספיהר: דאס איינציגע אפוועהר געגען די דאזיגע פערמעסטונגען, איז א רעצידירטע נאציאנאלע פאליטיק אפצוהיטען דעם נאציאנאלען כאראקטער פון דער מלוכה און צוגרייטען איהר מיליטערישען שוץ.

און וואס ביי דער „גאזעטא ווארשאווסקא" הייסט „רעצידירטע נאציאנאלע פאליטיק און אפצוהיטען דעם נאציאנאלען כאראקטער פון דער מלוכה" — דארפען מיר שוין נישט פערטייטשען.

א. נ.

אראבישער פרידענס=אפעל

ירושלים. (י. ט. א.) אין דער אראבישער צייטונג „על סאלאם" שרייבט דער בעקאנטער אראבער פון שכם, נאסער על טאהער: איצט איז די צייט עס זאלען קלינגען די גלאקען פון פרידען. עס איז די מלכות פון ביידע פעלקער פון די יודען און אראבער צונויפרופען א געמיינזאמע בעראטונג כדי צו לעזען די פאליטישע און רעליגיעזע פראגען אויף א פרידליכען אופן אין הסכם מיט די לעהרעס פון משה און מחמד. מאכט א סוף — ענדיגט טאהער — צום בלוט-פערגיסען, אי וועלכען עס העצען מענשען, וואס רופען זיך אן פיהרער פון פאלק און האבען אין אויג זייער אייגענעם אינטערעס.

א יודישער גאלדשמיד וועט מאכען די קרוין פאר קעניג קארל

טשערנאוויץ. (י. ט. א.) דער יודישער גאלדשמיד קארל ווייס פון טשערנאוויץ האט בעקומען דעם קעניגליכען אויפטראג צו מאכען די קרוין פון קעניג קארל דעם צווייטען פון רומעניען. די קרוין דארף פערטיג זיין צו דער קאראנאציע פון קעניג, וועלכע וועט, ווי בעקאנט, פארקומען סוף חודש סעפטעמבער.

זשאן זשארעס

(צו זיין 16-טען יאהרצייט)

דעם 31. יולי איז געווארען 16 יאהר, זינט זשאן זשארעס איז דערהרג'עט געווארען.

דאן, ווען דער שלום אין איראפע האט שוין אינגאנצן אויסגעהויכט זיין נשמה און עס האט זיך נאר געהאנדעלט וועגן ערשטען שאס, איז זשאן זשארעס נאך אליין געשטאנען אויף דער פארלאמענט-טריבונע און פון דארט אראפ בעמיהט זיך „אפצושטעלן דעם מת". פון אזא עקשן האט מען בעשלאסען פטור צו ווערען און איז זיין ריבונג איז ארויסגעשלעפט געווארען די ערשטע קויל.

אנגעהויבען זיין פאליטישע קאריערע האט זשאן זשארעס אלס דעפוטאט אין 1886 און געשטעלט זיך אויף די רייהען פון „לינקען צענטער". לויט זיין אפשטאמונג איז ער א זוהן פון א רייכער משפחה. זשאן זשארעס ווערט פערגליכען צו לעון גאלמבעטא אין דער הינזיכט, וואס פונקט ווי דער לעצטער איז געווען אריסטאקראט און „מוזשיק" אין זיין אינערלישער פערבינדונג, אזוי איז אויך זשארעס געווען אינטעליגענט מיט פרנצויזישער סטיכיע אין זיין גאנצען וועזען.

לכתחילה איז ער נאר סאציאליסט-טעאָרעטיקער. אויף דריי יאהר ווערט ער בכלל איבער זיין פארלאמענטארישע טעטיגקייט און פערנעהמט זיך מיט סאציאל-וויסענשאפטליכער ארבייט, אלס פראפעסאר פון פילאזאפיע אין טולוזער אוניווערזיטעט. אין פאליטיק ווערט ער אריינגעצויגען אין 1892 דורך זיינע בנן-עהר — די קוהלענגרעבער פון קארמא (דעפ. טארן). די געווינענע שטרייק ארגאניזירט זשאן זשארעס און אראנק דעם דאזיגען ארבייטער-סטרייק, און דאס מאכט פאר די קוהלענגרעבער פון „קארמא" פערשאפט זיך זשארעס א נאמען אין דער פראלעטארישער וועלט.

דער זשורנאליסט [אנגעהויבען] דער גרינדער פון דער סאציאליסטישער פארייזער צייטונג „הומאניטע", איז זשארעס געווען איינער פון די מערקווירדיגסטע רעדנער און בשעת אין פראנקרייך דער איינציגער, אפשר, גרויסער טריבון.

שוין אין דעם לעצטען צעהנדליגג פון 19-טען יאהרהונדערט, האט זשאן זשארעס קלאר פאראויסגעזעהן די געוואלדיגע וועלט-קאטאסטראפע און אנגעהויבען אומערמידליך צו פרעדיגען שלום. פאר זיינע פלאמענדיגע פאציפיסטישע רעדעס איז ער געקריגען מיט'ן נאמען „שלום-אפאסטאל". שוין דאן האט זשארעס געטאדעלט דעם פראנצויזישען פארלאמענט פאר זיין גלייכגילטיגקייט צו דער שטייגענדיגער ריוואליזאציע [קאנקורענץ צווישען ענגלאנד און דייטשלאנד. ער האט געווארענט די דאמאלסטיגע פאליטיקער פאר דעם געפעהרליכען דועל, וועלכער איז מסוגל אריינצושלעפען גאנץ איראפע אין א טיהלאנישער שפיל. ער האט פאראויסגעזעהן איראפע'ס געוואלדיגע פערארימונג, און פאל פון אנ'אלגעמיינער מלחמה און אפילו אמעריקע'ס „פראספעריטי" [אמת, דעם קראך אויף דער וואל-סטריט האט ער נישט פאראויסגעזעהן] אויפ'ן חשבון פון אלטען קאנטינענט.

ביי אזא גלענצענדער אפשאצונג פון דער געגעבענער פאליטישער לאגע ביי אזא דערבוינגליבער אויפפאסונג פון דער ענטוויקלונג פון די צווישען-פעלקערליכע בעציהונגען, טא ווי אזוי האט זשאן זשארעס געמיינט צו פערמיידען די וואקסענדיגע געפאהר אין איראפע און אויף וועמען האט ער געשטעלט זיך מראפ?

זשאן זשארעס איז געווען א רעפארמאטאר, פאציפיסט אבער נישט רעוואלוציאנער. ער איז געווען דער היסטעסטער אנהענגער פון פארלאמענטארישען סאציאליזם. זיין הויפט-אידעע איז געווען „אז דער תמיד אקטיווער רעגירונגס- און פארלאמענט-אפאראט זאל דינען צו א קלארען אידעאל [דעם סאציאליזם]". „דער סאציאליזם, — איז פאר איהם — ענג פערבונדען מיט דער רעפובליק, סיי לויט'ן מהות און סיי לויט דער טראדיציע". „די רעוואלוציאנערע פראנצויזישע טראדיציע פעראייניגט און אידענטיפיצירט דעם סאציאליזם מיט דער רעפובליק". זשאן זשארעס איז אפט „משוגע-גבול" דער אידעאליסטישער בורזשואזער דעמאקראטיע. דאס איז געווען דערצו, וואס זיין קלארער קוק פעהלט פון איראפע'ס גורל און זיין וואכזאמקייט פאלט.

אין 1903 ווערט שוין זשארעס די לאגע פון איראפע גאר אנדערש ווי פריהער. ער לאזט זיך ספערפיהרען דורך דער כלומרשט רוהיגער איבערבלאך פון די אינטערנאציאנאלע בעציהונגען. נאך מעהר, — די בילדט וואקסענדיגע מלחמה-געפאהר נעהמט ער אן פאר דער בעסטער גאראנטיע פון היינטיגען שלום.

אין איינער פון זיינע רעדעס, בשעת די פארלאמענט-דעבאטען אין יאנואר 1903, זאגט ער: „עס איז א פאקט אהן זיין גלייכען, קיינמאל איז נאך אזא לאנגער שלום פריהער נישט געווען; פון 1871 ביז 1903 איז קיין איין גרעסערער קריגס-צוזאמענשטויס אין איראפע נישט פארגעקומען. און איך מוז ערלויבען זיך צו גלויבען, אז דער דאזיגער שלום-רעזשים וועט זיין דויערהאפטיג, שטיצען מיר זיך אויפ'ן פאקט פון איראפע'ס איצטיגער פונאנדערטיילונג אויף צוויי גרויסע בונד-סיסטעמען [בעת דער מלחמה די קאאליציע און דער דרייבונד], וועלכע געבען אכטונג איינער אויפ'ן צווייטען, און קאנטראלירען איינער דעם צווייטען".

ער לאזט ארויס פון זינען די געהיימע מיליטערישע אפמאכען און ער ראט זאגאר זיין איגענער פארטיי אויסצונוצען דעם „גינסטיגען" פאקט פון די 2 בונד-סיסטעמען.

דער ווענ איז אהער געגאנגען פארן אראפ. עס האבען זיך אויך אראפגעקייקעלט די דאמאלסטיגע סאציאליסטען.

קאאוטסקי האט איינגעטוהן די יראה אין דער טאמאה: „געגען מלחמה האט ער געשריבען, מעג מען פראטעסטירען, מ'מעג איהר פערהינדערען, מ'טאר אבער געגען איהר נישט קעמפען מיט אזעלכע מיטלען, וועלכע קענען ברענגען אנ'אומגליק אויף דאס לאנד".

די סאציאליסטען האבען זיך אליין אנערקענט „אלס אומפאטענט אפצוהאלטען א מלחמה ראג, ווען זי איז שוין גרייט צו עקספלאדירען".

דאס רוב פיהרער פון די סאציאליסטישע פארטייען און פון דער פראפעסיאנעלער בעוועגונג אין 1914 האבען זיך, ווי בעוואוסט, געשטעלט אין די רייהען פון דער „נאציאנאלער פערטיידיגונג" צוגלייך מיט די אימפעריאליסטען און מיליטאריסטען.

איין זשארעס נאר האט מיט זיין גאנצען וועזען געגארט נאך שלום. דער פראנצויזישער פאלאטע האט אויבערהמגותדיג געבראכען זיינע אילוזיעס און ער, זשארעס האט זיי עקשנות'דיג געריפען צו בעווינען ד.ה. דער „שלום-אפאסטאל" איז געווארען שטארק אויפבעקומעדם. אין א צייט פון „טאטען" ווענען פאציפיסטישע רעדעס לחלוטין נישט אויפ'ן ארט. און מ'האט איהם אפגערוימט פון וועג. זיין ראלע לגבי פראנקרייך האט ער שוין פילשטענדיג ערפילט.

זשאן זשארעס נאמען ווערט הויך פראנקרייך דערמאהנט ביי יעדער געלעגענהייט, ווען זי בעמיהט זיך צו דערווייזען, אז זי האט קיין מלחמה נישט געוואלט, אז פיהרען די מלחמה האט מען איהר אויפגעצוואונגען. פאר אזא „טובה" האט פראנקרייך בעשלאסען ווי געהעריג צו בעלוינען זשאן זשארעס'ן: ער רוהט אין זיין רוהיג-איינגעהילטען אוהל אין דעם היילינגען פאנטעאן, וועלכער טראגט די בעוואוסטע אויפשריפט: „דאס דאנקבארע פאטערלאנד — פאר אירע גרויסע מענער".

איצט קען מען שוין ווידער ריידען וועגען שלום „כל המרבה הרי זה משובח". ווען דאס וועט ווערען אומגעוואונשען, וועט מען שוין געבען דעם נייטיגען צייכען, לעת-עתה פאבריצירט מען „ דיפלאמאטישע פאפיר-געלד": טראקטאטען, פאקטען, אפמאכען און פערשטענדיגונגען.

בריאן, נאך זיין גרויסען „ווערק" דעם פאקט בריאן—קעלאג, איז נאך אליין נישט זיכער מיט'ן וועלט-שלום. ער שיקט צו זיינע סינדען נייע פראספעקטען וועגען א „פאנאייראפע-פאסטע" — אג אוניווערסאלער מיטעל פאר כל-ערליי שלוואות: פאר דעם פראנצויזישען לאק-שכעל, דייטשען בענעגלטען שוך און איטאליענישען שטיוועל.

אין דער זעלבער צייט בעוואפענט מען זיך און יעדער האט מורא אפצושטעהן.

„דער קאנטינענט פון איראפע, — האט געשריבען אמאל ללאיד-דזשארדזש, — וואקסט מיט ביידע הענט פאר די מלחמה-הינט דעם בהיט, מיט וועלכען ער האט, איינגענטליך, בעדארפט דערנעהרען זיינע קינדער, — און ווען עס איז ווערען די זעלבע הינט זיך צופישעווען, איינפאהרען זיך אויף די אויסגעהונגערטע קינדער און זיי צורייסען".

ווען דער הונגער איז אבער גרוים, עסט מען הינט אויך. און עס קען געשעהן פערקערט, די בעוואלה'טע קינדערלעך זאלען איינפרעסען די מלחמה-הינט.

קאַם

א הייליג ליד

(וויסענשאַפטליכע נאטיץ)

„יא רבון עלם ועלמיא — אנת" אנאראמעאיש ליד, וואס געהערט צו די „זמירות לשבת", איז פינף סטראפען צו פיר שורות, פון וועלכע די ערשטע דריי שורות גראמען זיך און די סיערטע ענדיגט זיך תמיד מיט—"א. די ערשטע צוויי שורות פון דעם ערשטען סטראף ווערען אלס העזמון נאך יעדער סטראף.

דער מחבר איז דער דיכטער ר' ישראל נאגארא, וועלכער האט געלעבט אין דער צווייטער העלפט פונ'ם זעכצעהנטען יאהרהונדערט א תלמיד פון דעם אר"י און איז געשטארבען אלס רב אין עזה. אזוי ווי „לכה דודי" פון זיין חבר שלמה אלקביץ איז אויך זיין ליד באלד שטארק פערשפרייט געווארען צוליב דעם שטארקען איינפלוס פון די תלמידים פונ'ם אר"י אויף די ייִדישע קהלות און פערשידענע לענדער.

ער איז געווען א פייפהליגער, אמת'ער דיכטער און פערמאגט א שעהנע שפראך. ער האט געשריבען זעהר פיל תפילות, וועלכע זענען אין די ספרדישע קהלות אינים ארץ ישראל [ארץ ישראל און צפון-אפריקא] אנגענומען געווארען און ווערען געזונגען איז די שוחטלעי אזוי ווי די שירים פון רבי יהודה הלוי.

אינטערעסאנט איז, אז ער האט ביי אלע זיינע תהלות בעצייכענט אויך די מעלאדיע לויט וועם און דעם לימוד פון א פרעמדער שפראך. ער האט צוליב דעם געהאט שונאים, וועלכע האבען איהם בעקעמפט, צווישען אנדערע אויך ר' חיים וויטאל. זיין רבי, דאגעגען — דער אר"י — האט פון איהם געהאלטען און געזאגט אז „זיינע שירים האבען א חשיבות אין הימעל".

דער ווינעציאנער רב, דער בעקאנטער מחבר ר' יהודה אריה די מודינא האט אבער אויף געשריבען: „לא קם בישראל כישראל".

אנאויספיהרליכע רשימה פון זיינע שירים ברענגט לאנדסהוט אין זיין „עמודי העבודה". געדרוקט זענען ביי זיין לעבען: „זמירות ישראל" צפת שמ"ח, ויניצה שנ"ט, „מימי ישראל" שס"ה.

אינים יאהר תרי"ח איז איז ווין ערשינען פון א כתב יד א זאמלונג לידער „פזמונים".

נפתלי זינגעל

Dr. M. RUBINLICHT
WSCHODNIA 23, tel. 16-800
אינערליכע קראנקהייטען
צוריקגעקעהרט
מעקענגס-שעה'ן פון 12—2 נ"מ. און פון 7½—8½ אבענט.

די ערשטע לאדזער גוט-בעקאנטע
פאבריק פון פאטענטירטע פעלד-בעטען
מאכט בעקאנט, אז צוליב'ן קריזיס האבען מיר פערקלענערט די פרייזען פון אונזער אויסארבייטונגען
ווי: פעלד-בעטען, פעלד-בעטען מיט ווענטלעך, לעזשאסעס
טאבארעטקעס און האמאקעס
אונזערע פעלד-בעטען זענען פערזעהען מיט דער שוץ-מארקע „Palma-Patent",
פאר וועלכע מיר גאראנטירען אויף פיל יאהרען.
אכטונג: פאדערט איבעראל פעלד-בעטען נור מיט דער מארקע „Palma-Patent"

„PALMA-PATENT" מיט שכטונג פירמע
אינה. שווארצאווסקי
פולנאצנא 24, טעל. 85-131
בעמערקונג: פאר פראווינץ - בעדייטענדע ראבאטען.

די פערשאלטענע ירושה

גרויסער ראמאן פון ליידענשאפט, ליבע און פערברעכען

(2

קיצור פון ראמאן

אין א גרויסער וועלט-שטאט האט א געוויסער האלדענער גוטערמאן אויסגעבויט א ריזיגע הויז, אין וועלכען עס האבען זיך געפונען די פרעכטיגסטע מאקאלען און די הערליכסטע ביוראס און וואוי-נונגען. דאס הויז איז געווען איינע פון די וועלטבעקאנטסטע זעהענסווירדיגקייטען אין דער שטאט.

אין א געוויסען מאמענט אבער האט מען דאס הויז אנגעהויבען אויסמיידען און ווייכען, ווי א ווייסטע קללה וואלט אין איהם אריין, און דער הערליכער בנין איז געשטאנען, ווי א בייזער געשפענסט אין דער גאס.

בינו לבינו, ווערט פריהער דערצעהלט, אז אין דער שטאטישער טורמע האט מען בעפרייט איינעם אנ'ארעסטאנט מיט'ן נאמען מארקום קאשטאן, וועלכער איז אפגעזעסען אין דער טורמע פיער יאהר מיט זיבען חדשים פאר א גנבה. ער האט נישט געהאט קיין חשק בעפרייט צו ווערען, ווייל ער האט עפעס מורא געהאט פאר דער פריי... און — אין דערוועגדער נאכט האט מען איהם טאקע געפונען אנ'אויפגעדראנגענעם אין וועלדעל לע'ם דער שטאט.

עס איז כדאי צו וויסען, אז ביי גוטערמאנען ארבייט אלס פריוואט-סעקרעטארין א יונג מיידעל, א יתומה, מערי קאהן, וועלכע האט א נאהענטען פריינד, אנ'איינציגען בעשיצער — לעאן שטיינמאן. דער פאלעפאס אהער איז א צוריקגעהאלטענער געהיימנישפולער מענש, און אין א געוויסען מאמענט פערמאכט זיך מערי פאר לעאנען, אז עפעס האט זי מורא פאר גוטערמאנען:

און איצט לייענט ווייטער:

מערי האט נישט געקוקט אויף לעאנען, און האט דעריבער נישט בעמערקט ווערען זיין אויפמערק-זאמען שנעלען בליק, וואס ער האט געווארפען אויף איהר.

— הערט וואס שרעקט ער אייך? — האט ער רוהיג א פרעג געטאן.

— בנאמנות, איך ווייס נישט... דאס איז שווער צו דערקלערען... איך האב בנוגע איהם א'א שרעקדיגעפיהל, ווי קינדער, וואס בלייבען אין דער פינסטער... די מעשה איז די, וואס גוטערמאן איז זעהר געהיימניספול, און ער גיט זיך נישט ארויס אפילו מיט א תנועה... איך פיהל זיך פשוט, ווי א קינד אין זיין אנוועזענהייט... געפינט איהר נישט אזוי, אז די מעשה איז נישט אזוי גלאט?

לעאן האט מיט דערלייכטערונג א זיפץ געטאן:

— ניין... נאר מען דארף נישט קיין סך טראכטען וועגען דעם... גוטערמאן איז זיכער א מענש, ווי אלע מענשען... א קלוגער, טיכטיגער פערזאן, וואס בעטראכט אייך, ווי א מאשין, און דאס איז בסך הכל אלץ.

ער האט א ווילע געשוויגען און צוגעגעבען:

— מערי, קענט איהר מיר עפעס צוזאגען?

דאס מיידעל איז גאר ערנסט געווארען.

שוין נישט איינמאל האט לעאן ארויסגעקריגען פון איהר געוויסע צוזאגען, און כמעט שטענדיג האט זיך עס גע'ענדערט וועגען ראנדעוואו'ען אין די אוונטען, וואס האבען נישט תמיד געהאט א גוטען אויסגאנג.

— אויב איהר ווילט, מיר זאלען ווידער געהן אויף דער רעוויע-פארשטעלונג, ווי דאס פאריגע מאל, זאג איך זיך שוין אפ פון דעם פערגעניגען!

— עס הויבט זיך גארנישט אן!.. איך וויל נאר איהר זאלט מיר צוזאגען, אז איבער וועט זיין א קליין מיידעל?!

— לייכט צוצוזאגען אזא זאך!..

— נקדנות, מעהר טייערע, איך מיין אז איהר קאנט זיך גארנישט פארשטעלען, ווי צופעגעבונדען איך בין צו אייך, ווי גערן איך וואלט אייך אויסגעקוועטשט אלע אייערע גלידער, ווי יא'ך וואלט אייך דערשטיקט פאר גרויס ליבע...

— נישט מעהר, ווי דאס?..

— יא, און אזוי ווייטער און ווייטער... און נאך א ביסעלע... מיינט אבער נישט, אז איך דערקלער זיך אייך אין ליבע, ווייל אזוי זאך איז דאס גארניש... נישט וואהר?.. מיר זענען ביידע נישט מעהר, ווי גוטע פריינד, און מעהר גארנישט!.. יכבן וויל איך, אז איהר זאלט מיר צוזאגען אט וואס: אויב עס ווערט דערצעהלט מיר, אז דער גוטערמאן שרעקט אייך, און איך האב זיך דערמאהנט, אז איהר זענט, סוף כל סוף איינע אליין אויף דער וועלט...

— ווי אזוי מיר נעבעך!.. אנ'ארעם עלענד קינדעלע, — האט דאס מיידעל קאמיש א מורמעל געטאן — נעבעך איינע אליין אין אזא פינסטערע, פאסקודנע וועלטעלע!

— האלט אייך אייער שארף צינגעל אויף א רגע, מערי, און הארכט, וואס איך זאג אייך!

— זעהר א שיינער אויסדרוק „האלט אייך אייער שארף צינגעל".. ס'איז א זעהר עלעגאנטער און אריסטאקראטישער אופן פון רעדען!..

לעאן האט געהולדיג פארטגעזעצט:

— ווי גע'אכט, מערי, האט מיר אייער בע-מערקונג וועגען גוטערמאנען געבראכט אויפ'ן געדאנק, אז איהר זענט פולשטענדיג איינזאם: איהר האט נישט קיין עלטערען און נישט קיין קרובים, צו וועלכע איהר וואלט זיך געקאנט ווענדען נאך הילף אין פאל פון א נויטווענדיגקייט!.. אלזא, וויל איך זיין צו אייער דיספאזיציע! איך וויל, איהר זאלט מיר געבען דאס ווארט, אז אויב איהר וועט דארפען האבען אנ'עצה אדער א פריינדליכע אונטערשטיצונג צו הילף, זאלט איהר זיך קודם כל ווענדען צו מיר... ואגט איהר מיר דאס צו?

ער האט גערעדט זעהר ערנסט, און מערי האט פערשטאנען, אז מען לענט איהר פאר פעסטע, זיכערע פריינדשאפט.

— דאס איז זעהר סימפאטיש פון אייער זייט, לעאן! איך בין זעהר גערירט... גוט, איך גיב אייך דאס ווארט

— א דאנק אייך, פון היינט אן בין איך אייער בעשיצער, ווייל קיינעם האט איהר נישט...

— מיין מוטער האב איך נישט געקענט, און דער פאטער מיינער איז געשטארבען פון לאנג... איך געדענק איהם זעהר קנאפ! — ווארט דאס מיידעל טרויעריג א זאג געטאן — זיי האבען מיר גע-געבען חעב נאמען מעהר, ווייל זיי זענען ביידע געווען פערליבט אין דעם דאזיגען נאמען...

— הם! עס טרעפט אזעלכע זאכען! — האט לעאן שמייכעל געטאן — איך האב אליין אַ מער קאנט א'א איינעם, וועלכער האט געהאט דריי זיהן, און אלע דריי האבען געהאט נעמען אויף „מעם"... איינער פון זיינע זיהן האט געהייסען מאקס, דער צווייטער — מאריץ און דער דריטער — מאטעס... אמת, טשיקאווע?.. מיר האבען זיי גערופען „די דריי מאלפעס", ווייל דער ריכטיגער פאמיליען-נאמען זייערער איז געווען אפמאן...

— ווער איז דאס „מאר"? — האט מערי א פרעג געטאן.

לעאן האט זיך א ביסעל צוזאמענגעלאכט:

— כ'מיין... בכלל די אלע, וואס האבען זיי געקאנט!.. איך האב זיי געזעהן, ווען איך בין נאך געווען א קינד — א לאבוז... און איך וועל זיי שטענדיג געדענקען — די דריי מאלפעס!.. מאקס איז געווען א האריגער פערשוינדעל, א גרויסער מיט היינע בייזע ליפען, וואס נאך אזעלכע האב איך קיינמאל נישט געזעהן... מאריץ איז געווען א דיקער, אנ'אויסגעלאפערטער, אנ'איבעריג לאכענדיגער, און מאטעס — א הויכער, אנ'אנגעלאפענער, א זעלבסטצופרידענער. אנ'אויסטערלישע דרייאייניגקייט מיט אייך ווארט! צום לעצטען מאל האב איך דעם מאקס אפמאן געזעהן ביים קריגס-געריכט... מען האט דאן איבערגעשיקט א פערברעכער אין דער טורמע...

— אזא איינעם, וואס מ'האט פערמשפט פאר גנבה... דער דאזיגער מאקסעל איז געשטאנען צווישען דעם המון און געווארט אויף זיין ארויסגאנג... צופעליג בין איך געשטאנען נעבען איהם, נאר איך האב נישט געוואוסט צו כאפען מיט איהם א שמועס... געווען איז עס אנ'ערך מיט א פינף יאהר צוריק...

(פארטזעצונג קומט)

וואס געזעהן און געהערט

מיט'ן צייכען-בלאק איבער פוילען

פון מיכאיל יא *)

דאס זענען נישט קיין רייזע-איינדרוקען. ווער גיסטאם זיך בכלל אין רייזע-איינדרוקען?

דאס זענען פשוטע געדאנקען, הקטנ'סטע דורכ'זיך.

געהענדיג מיט'ן צייכען-בלאק איבער די גאסען פון א רייה פוילישע שטעט, האב איך פערטראגען צוזאמען מיט די צייכנונגען צופעליגע שטימונגען און רעיונות, וואס האט אין מיר ארויסגערופען דער אפשיינער אב'עקטיווער אויסערליכער ארום.

דאס זענען טיילווייזע סוב'עקטיווע אפשאצונגען פון דאס געזעהענע. איך האב זיך טיילווייז בענוצט נאר מיט דאס אויסערליכע. נאר מיט דאס, וואס עס נעמט אונמיטעלבאר אויף דאס אויג. און איך טרעפט טענה'ר דא נישט צו ענטדעקען פוילען, די יודישע פוילען, — איך לאז עס איבער איבערגאנצען אויפ'ן גנאר פון יודישען זשורנאליסט, וואס פאהרט און מעסט נאך פאהרען איבער פוילען.

דא זענען פערדתמעט געדאנקען אויפ'ן ראנד פון א צייכען-בלאק און איך גיב זיי איבער אין דער זעלביגער ארדנונג, ווי זיי זענען ענטשטאנען אין די ביטער פון מיין וואנדערונג.

* * *

סיזענען פארהאן מענשען, וואס זעה'ען שוין נע-ביידען מיט א צוקניטשטען קאלנער אויפ'ן האלז, מיט א לאנג-און לעבער-שניפס, מיט א ברוזיגער בענ-דעל, וואס הענגט אין פאמפעליקעלט זיך אומהויליך ארום די צוקרימטע שיך, מענשען מיט אפענע קעפ, מיט צושוי'בערטע האר, מיט אנאייביגען טרויער אין די נעגעל.

גוי'ם מעג זיין זייער פערמעגען. טוזענד ניאנקעס מעגען זיך דרייען און האוועק ארום די, — זיי וועלען זייער „סטיל" און „איגענארטיגקייט" נישט פערלירען.

און אז איהר פערטיפט זיך און דערנעהנטערט זיך צו דעם סאר'ט מענשען, צו זייער פסיכיק, דורכשפירט איהר, אז נישט נאר אויסערליך אין אלץ צושפונגען און צושוי'בערט ביי זיי, אז די זעלביגע „בענדלעך" צהענגען זיך אין פלאנטערען זיך אין זייער אינעווייניג אויך, אז זייער גאנצער גייסט איז א משוגע געווארענע מאשין, וואס דרייט זיך און הוידעט זיך אויף אלע זייטען, וואס האט פערגעסען די געזעצען און ארדנונג גאנג פון איהרע פאראויסגעזעהענע פונקציעס.

* * *

איך געדענק נישט, ווער'ס געהער'ען די ווערטער: מיט דעם אונטערגאנג פון דעם ציגיינער-שטאם פערליר'ט די וועלט א שטיקעל לעבעדיגע פאעזיע".

צי מען האט דאס שוין געזאגט, צי מען דארף עס נאך זאגען, אבער אזוי איז עס.

אין דעם ציגיינערס ראזיין איז פערפארטען א פעגע'ה, אויסטערלישער אינהאלט.

אהן א היים, אהן א לאנד, אהן א פערגאנגענהייט און צוקונפט, בעלאגערען זיי פראגע און פריי די ברייטסטע וועגען און די שמאלסטע סטעזשקעס פון דער וועלט; סיהרען א לעבען, פון וועלכען עס האבען פילייכט געדרימט א רוסא, רעקלי, קראפאטקין.

* * *

פערמאגען נישט קיין פרעטענציעס צו דער לע-בענס-טבע פון אונזער פלאנעט, נאר האבען א חנעו-דיגע שוואכקייט צו פאראויסזאגונגען, טרעפעניש, נב'אישקייט. מען קען מיינען, אז זיי האבען די חזקה אויף דערגרייכען דעם סוד פון לעבענס-ענדציל!!

בעזילבערט אייער האנד — און יעטוועדער ציגיי-נער אדער פייערדיגע צגיינערין וועט אייך „אפטרעפען" אייער פערבעהאלטענע אין סוד-סודות צוקונפט.

צי קאן הען האבען פאר זיי די צוקונפט א גרע-סערע ווערדע אין בעדייטונג, ווי די פאר אפגעבליא-קעוועטע זילבער-אדער קופער-גילדען אויף אייער האנד?

וואס איז ווערט פאר זיי די צוקונפט, אז זיי הא-בען קיינמאל נישט מיט ניגיר אריינגעקוקט אין איהר פנים. אזוי ווי זיי האבען אויך קיינמאל נישט איינגע-קוקט אין סוד פון זייער פערגאנגענהייט.

* * *

ס'וואלט דאך געווען מעהר ווי באנאל צו דערמאנען די „ליטעראריש וויטען" פון „פינטעלע יוד" - ליטע-ראסור און אריינפאלען אין א פאטאס-גאלאפ און גלות'דיג צו יאמערען זיך איבער אונזער „ציגיינער"-גורל.

קודם כל איז דאס דער גרעסטער בלבול און ליגען.

אויב וואס זאל אמת זיין, אז די ציגיינער זענען געקומען פון מזרח, זענען מיר געקומען פון צפון.

מסתמת פאר וואס גנב'ענען מיר נישט קיין פערד? ווייל מיר האבען בכלל מורא פאר בעשעפענישען, אויף וועלכע מען דארף רייטען.

אויב א יוד וועט זיך שוין אויף א פערד, דארף עס בכלל הייסען, אז דער פערד זיצט אויפ'ן יודען.

לאמיר דא ליגט פערפארגען פאר'ן יודישען קינסטלער די יודישע ליניע.

אויב מיר פערגלייכען זיך מיט טרעפעניש, פאר-אויסזאגונגען, האנדעלט זיך עס נאר ארום דעם קורץ פון דער בערזשע און ווייטער נישט.

איינס איז קלאהר, אויב מיט'ן אונטערגאנג פון דער ציגיינער-שטאם וועט די וועלט אנווערען א שטי-קעל פאעזיע, וועט אבער מיט אונטערגאנג פונ'ם יודענטום די וועלט אנווערען א סך מעהר, די פאעזיע.

און ווען די וועלט זעהט פאראיים, וואס זי קען פערלירען מיט'ן אונטערגאנג פון יודישען פאלק, וואלט זי אהן שום ספק שוין אין איצטיגען מאמענט אנגע-נומען די געהעריגע מיטלען און אריבערעלייט אי-בערן יודישען פאלק א גלעזערנעם קאלפאק...

* * *

שטעהענדיג צוגעשפארט צו אנ'ארימען יודישען ווענטעל, אין דעם סאמען יודישען האר'ץ פון לאדז, מיט'ן צייכענבלאק אין האנד, האב איך אין זיך נאכ-געפאלגט די איבעגארויסגעזאגטע מחשבות.

אפשר איז דאס א ליגען, אפשר האב איך עס שפעטער-אהין צוגעטראכט.

דער אמת האט קיינמאל נישט געגעבען א נדר דעם שרייבער, אז ער וועט איהם געטריי דינען.

ארום מיר האט זיך זייער יודישלעך געטומעלט.

צי איז דען דא אין דער וועלט אזא טומעל, אזא איבערגעווהענליכע מוזיקאלישע קאקאפאניע, וועלכע זאל זיך קענען פערגלייכען און איבערטרעפען דעם ריטם און טעמפא פון יודישען „הוהא"?

דריי אדער פיער יודישע אימעלייט האבען דורכ-געפילהט פערביי מיינע אויגען; אבער דאס איז געווען א וועלטמאר'ש פון א גאנצער מרתנה, די דריי-פיער האבען מיט זיך דורכגעטראגען דעם ריחת, צער און צא"ן, פערביטערונג, דערשלאגענקייט, אויסגעשטארצטע וואונדען, הונגער און פיין פון דעם גאנצען יודישען חלות.

עס זענען פערביי לעבען מיר א פעקעל חסידים און די ווינדע פלאטשיגע היטעלעך מיט צבועקיש-בעהאלטענע פאות און ציצית און דאס איז געווען די וועלט - דעמאנסטראציע פון גאנצען יודישען חסי-דיזם מיט איהר גאנצען אויסגעשאלטען איינהאלט.

אפשר ליגט טאקע דער כח פון יודענטום (אבער וואס איז אונז, צו אלדי שווארץ יאהר, היינט צו טאג יודענטום), אין שרעין יוחען אויף דערפאר אז אפשר איך נישטא קיין יודענטום, קיין שעפעריש נאציע, קיין איינהייטליכער ווילען, הייל מיר פערמאגען בלויז יודען.

* * *

איך פערגין נישט דער וועלט דעם אויסטערלישען „טעאטער", וואס מיר גיבען איהר מיט זיך.

איך פערגין נישט דער וועלט דעם טומעל, דעם געפילדער, נערוואזיטעט און נישטערהיגער אומרוה, וואס מיר שטראמען אריין אין די אומות-העולם.

איך פערגין איהר נישט די פאות און ציצית, וואס ושלעפקען זיך נאך דעם יודען אז א זין און אפילו אהן א געטליכער הסכמה.

איך פערגין נישט די וועלט דעם יודישען לאפ-סערדאק, קאפאטע און שוויץ-שטיוועל פאר די פריי-ענדיגע יודישע פיס.

איך פערגין נישט די געפיהלטע פיש, פופיקלעך, צימעס און טשאלענט, אט דעם גרעסטען אויסדרוק פון דעם „איינהייטליכען" „סטיל". נאציאנאלער ספע - ציפישקייט און איינענארטיגקייט!

זאל די וועלט בלייבען. נישקשה, זי וועט עס אויסהאלטען, אן יודישע פיש און געפילטער העלזעלע און פאר אונז אביסעל אייגען קונסט, אביסעל עסטעטיק פאר אונזער כאראקטערלאזער. צעמייעצלטער, מיא-פאר'עטער, פערשימעלטער שטוב.

* * *

ווען, ווען וועט שוין קומען אויף אונזער גאס אט דער גרויסער פיאטער, דער לאנג-כעהארטער רעפאר-מאטאר, וועלכער וועט קורצען די פאות און בערד, וועט אויסצוואגען די צעפאטעלטע קעפ פון אלע וועלט-דינגען, בעשיטען מיט א הייל-פולווער און וועט אונז דאך בענסטער אריינשליידערען אין איראפע? 1

הכי'ן מיר וועלען מיר נישט גיין!!

אז מיר וועלען מעהר נישט זיין עקזאטיש, נישט פאר זיך און מישט פאר דער וועלט!

צי דען ושע האט זיך אויסגעשעפט פאר איראפע די עקזאטיק פון האזהא און האנאלווער? צי נייטיגט זי זיך דווקא אין יודישע?

און צי דען איז מעגליך אויפצוהאלטען און אפ-היטען דעם הערליכען „נר תמידי" פון התפקידים מיט דעם כח פון דעם פויליש-יודישען „אוניפארם"?!!!

* * *

מיר וועלען אלע מאל פיינט האבען דעם שכן, וואס פ'אלט פונאנדער זיין קכען-טיר אין קא-ידאר, אריין מען ביי איהם אויף דער קיך שמעלצט זיך אפאלע כשר'ע קאקאווער מיט וואורשטלעך.

מיר וועלען איהם בעטען מחילה צו פערמאכען דעם געשטאנק.

מיר וועלען איהם אויך פערבאטען אויסצוקלאפען די פליי פון זיין קאלדרע לעבען אונזער פענסטער.

מיר וועלען איהם בכלל פיינט האבען, אויב מיר וועלען איינזעהן, אז ער פיהרט נישט אזא סטאטישטי-נעם לעבען, וואס זאל עהנליך זיין צו אונזערע אייגענע מנהגים, צו אונזער לעבענסמהר, צו אונזער פליינגאג און קאלאריט פון לאנד. 1

אויב מיר זענען אפילו איינגעבונדענע דעמאקראטען, לאזאל-„גוואנגען" פאר די נאציאנאלע אייגענ-ארטיגקייטען, וועלען מיר זיך פארט מיט איהם שפי-לעדהייט ווערגען און שעמען.

כמיין, אוד ער פאליאק האט זיך צוגעוואוינט צו זיין שכן און עס קען זיין, אז טאקע א האנקרעם וואב דער פאליאק האט אויך אזוי, ווי דער הם, א שוואכקייט צו יודישע געפילטע פיש און יודישע בת-מלכה'ס.

פיש — ווי פיש. אבער די יודישע פרויען מעגען מיר נישט פערגינען די פרעמדע.

* * *

איך האב אמאל מיין חבר, וועלכער האט פיר אין כאהן דערציילט א זייער באנאלע לעבענס-פאס-סיהונג, געזאגט, אז ער זאל שטילער רעדען, וויל די אנדערע וועלען אויך צווישען זיך רעדען און הערען.

ער איז אויף מיר זעהר אויפגעבראכט געווארען אויסגעהענדיג מיט איהם פון באהן, האב איך איהם נעפרעגט מיט א געמאכטער נאאיוויטעט (מיין פריינד איז געווען א יודישער מוזיקער), צי קען ער פער-טראגען, ווען אין אנ'ארקעסטער שפיעלען אלעס כענער, — דיסאנאנסען, וואס שטערען דעם אלגעמיינעם פאראויסגעזעהענעם טאנאלען טאקט און טאקט.

זיין ענטפער איז דאך קלאר!

דער גרעסטער פראצ. פוילישע יודען האבען מיר דערוויזען, אז זיי פערמאגען קיין שום שפור נישט פון האר'מאנישע געזעצען אין דער מוזיק.

פארוואס שרייען זיי אזוי, די וועלט וועל דאך הער-היילע נישט ברענען!

* * *

אין איצטיגען מאמענט איז נאך נישט אפגע-שוואכט דער קאמף, וואס ווערט געפיהרט פון א געוויסער שיטה אין דער קונסט געגען די דאגמען פון דער אפיציעלער עסטעטיק. מען וויל פון דער עסטעטיק אפנעמען די פריווילעגיע פון א גאנגבא-רינען בעגריף און קריטעריען פאר „שיין" און „מיאוס".

אלץ איז שיין און זאל שיין זיין אויף גאנצע וועלטעל!

יעדע פארם פון קונסט פון לעבען, פון געדאנק האט אנעקזיסטענץ - בערעכטיגונג אפילו, ווען די זענען סותר אלע אנגענומענע געזעצען פון קונסט, לעבענס-מנהגים און נוצליכקייט.

דאס הייסט, אז מען דארף אפשאפען אלע איינ-געפונדערטע און אין דעם מענשענס פסיכיק פער-וואצלעטע לעבענס-נארמען, וואס רעגולירען און הארמאניזירען דעם גרויסען ארקעסטער, וואס הייסט לעבען.

אפשר האלטען מיר יודען אויסנוצען די געלעגענהייט פון איצטיגען מאמענט, ווען די פייצים שלאגען זיך און האלטען פערכאפען אויף א קורצע צייט אין פלען אביסעל עסטעטיק, וואס האט גמה יאהרען נישט געטראפען אונזער ארעם.

אפשר וועט די פערוואגלטע און אונטערדריקטע עסטעטיק פערמאגען נאך אין זיך דעם כח צו צוזיס נעז דעם פוילישען יודען אומבייטען די האסערען פון זיין פרודנעם מקוה.

---

*) דער מיר האבען בשעתו מיטגעטיילט, האט דער בעקאנטער קינסטלער און עסעאיסט ה' מיכאיל יא לעצטענס פערבראכט אין פוילען א לענ-גערע צייט. דעם ראזיגען אינטערעסאנטען ארטיקעל זיינעם דרוקען מיר איבער פון ריגער „פריהמארגען".

דאס ערשטע מיידעל

פון ניקאלאי באגדאנאוו

23.

נאך'ריכטע בוימעלעך, אנ'איינגעפאלענער פארקאן. א שורה עפעל-בוימער און אויפ'ן באר'ג שטעהט דאס הייזקע דאר'ן מיט שוואצ'צע לעכער-פענסטער וואס זעט אויס ווי דער סקעלעט פון א פערד'שען קאפ. פון דעם האלב-איינגעפאלענעם שטאל איז אראפגעפלויגען א סאוע מיט א שרעקליכען אויסגעשריי: — קיוו-קלווח — קלאווי-קלאוו! — און אונזערע אויערען האט עס געקלונגען ווי א יאמער פון א באגראבענעם וועכטער.

— אט זענען זיי געקומען, שנעלער שלאגט זיי, אט זענען זיי!!

ארום דעם פערוואקסענעם סאד האט מען געגראבען אקאפעס, א טייל האט נאך אנגעבען, און א טייל זע-נען געקעמען אין קייט אויף זיך צוגעהערט צום שונא. און דער שונא האט זיך לכער צעלייגט אין בערג'ואזען מעלדעל, א ווערסט דריי פון אונז. דער טומעל האט זיך געטראגען ווי פון א וואלד. אויפ'ן פרייען פעלד קלינגט אויך נישט אפ. מיר האבען זיך בעמיהט צו אר-בייטען שטיל. פון צייט-צו-צייט האט א קנאק געטוהן א צווייגעל, א קלאפ געטוהן א שטיין אין דער לאפעטע. בשעת ווייסענדיג וואלט קיינמאל נישט געקאנט איינ-מאלען, אז דאס גראבען אקאפעס אנדערטהאלבען צענדליג מענשען. איך בין נייגעריג געווען צו וויסען, וואס פאר א חברה סאניע האט געבראכט. נאר אזוי ווי די האבען געשווינגען, האט מען נישט געקאנט גע-פאר'ער וועהרען.

כדי נישט אנצומאכען קיין טומעל, האבען מיר נישט איינגעהאקט קיין קלעצלעך און אויסגעבויגען די האמען ארום די עפעל-בוימער, אז דער טיהועל אליין זאל נישט דורכקריכען.

— אך, אך, סע שטעכט זיך! — האבען שטיל אויס-געשריגען די מיידלעך און ס'האט אנגענעהם געקליג-גען זייער שטילער געלעכטער.

מיר האבען ארומגעוואלגערט זיך מיט שטעכיגע הויי, מיט אויפגעהויבען און געלאזט א קליינעם הירכגאנג פון אונזער זייט. אין דער ארומצימונג האבען מיר זיך געפיהלט בעסער און מיר האבען זיך דערוואריימט ביים גראבען. די מורא איז אוועק. מיר האבען אפילו נישט געטראכט וועגען די באנדיטען.

פלוצלונג האט זיך דערהערט א טופעריי פון פיס. פאראויס, פון די זייטען, שטילע רייד, און א קלינגעריי פון געווער. אז יעדען בעפעהל האבען מיר געגומען שיסען סתם אין דער וועלט אריין. איך האב געשאסען פון א גרינגען רעוואלווער, און די נאכט האט געשאסען פון א גרינגען רעוואלווער, און די נאכט האט א כ'ראקע געטוהן אויף אונז מיט א פערשטיקטער געשריי און זידלעריי. ס'האבען זיך געריסען פייערלעך און ס'האט זיך געדראכט, אז ס'האבען זיך אויפגעריסען אפגרונטען. א טופעריי פון פיס און א רעדעריי האבען אונז ארומגערינגעלט. דאס קנאקעריי פון די ביקסען האט אונז אויפגעמונטערט און מיר האבען געשאסען פון די ביקסען, כדי צו פערטויבען דאס קנאקעריי.

פארטאג האט א בלאז געטוהן מיט קעלט. די שי-סעריי האט דערעסען אז אונז, אז די. די באנדיטען זענען אוועק אויף זייערע פאזיציעס. מיר האבען גע-דרעמעלט. דער בלייכער, ווי נישט אויסגעשלאפענער מאגערער פארטאג האט אונז געפונען אויף א פעסט-פערנומענער פאזיציע — א וויכטיגער סטראטעגישער פונקט — דער ווייסער כוטאר.

מיט א בער'כט און נאך אינסטרוקציעס איז שטשו-קין אוועקגעלאפען אין שטאב.

די זון איז געווען אויף אונזער זייט. זי איז אויפגעגאנגען הינטער'ן אייזערנעם בולק, ווי אנגע-זעצט אויף איהם און, ווי א גרויסער פראושעקטאר, געוואר'פען שטראלען דורך זיין נעץ. אויף די דראטען האט זיך צעגלאנצט די טראפענס טוי. דאס שמעטער-אויפ'ן באר'ג, די סטאנציע, די גלאנציגע באהן-ליניע האבען זיך בעוויזען פאר זייערע אויגען. פון די פלאכע לאנקע האבען זיך געצויגען פאר'בייי אונז צוויי קאנאהעס און האבען מיטאמאל פערשטאנען די וויכטיגקייט פון אונזער פאזיציע. די איז דער שליסעל צו אט די קאנא-ועס. איבער וועלכע מ'האט געקאנט לויפען, זיך אויס-בעהאלטענדיג פון קוילען, און אנגרייפען. עס זענען געקומען א סך באנדיטען. ווען זיי וואלטען אנגע-פאלען מיטאמאל, וואלטען מיר צופלויגען ווי רויך. אבער אונזער בעפעסטיגטער רעטירלאפער פונקט האט זיי געשראקען. זענען אמאל נישט בעהאלטען דא גרויסע כוחות, צו דערלאנגען אנ'אומערווארטעטע קלאפ? די באנדיטען געדיפען אן פארזיכטיג, ווי ווע-לען אונז אפשר געבען צייט, ביז עס וועט אונטער-קומען הילף.

מיר האבען זיך פערקליבען אין הייזעל, איבער-לאזענדיג אין די אקאפעס וועכטער. מיר האבען אי-געשלעפט פון שטאל אלטע היי, פערקלאפט די פענסטער, מיט ברעטער און פערשאטען מיט ערד, איבערלאזענדיג פריי נאר די נעסטער, וואס געהען ארויס צו דער סטאנציע און מיר זענען פערפלייבען אין אנ'אנגענעהמער האלב פינסטערניש און האבען זיך געהאט וואונדערבאר. מיר האבען אויפגעהויבען אויף דעם שטרוי א טומעל. דער פערשייטער געלעכטער פון די מיידלעך האט צוגע-געבען אונזער פאזיציע דעם אויסזעהן פון עפעס א געפערליכער איבערגעווהענליכער פערוויילונג.

הינטער'ן הייזעל האבען מיר צעלייגט א פייער. מיר האבען אבער נישט געהאט אין וואס איינצוקאכען קיין טעה. ס'איז אפילו נישט געווען קיין קארטאפעל. אין א שפאס האבען מיר געבראטען אויפ'ן פייער שטיק-לעך ברויט און, קיינענדיג, האבען מיר פערזיכערט, אז דאס איז א מאכל!! פאטאפיטש האט אין סאד געפונען אנ'עפעלע, אמת, א קליינעם און האלב פער-פוילטען, אבער מיטאמאל איז ער געווארען אזוי גליק-ליך, אז ער האט זיך ארומגעטראגען מיט'ן עפעל צוויי שעה דריי און נישט געקאנט זיך ענטשיידען, וועמען דעם עפעל צו שענקען. דורך א צופאל האט ער זיך פערטשעפעט און אנגעוואוי'רען דעם עפעל אין שמוץ. זיין צער איז געווען נישט צו בעשרייבען. דעם עפעל האט מען טאקע נישט געפונען. און פלוצלונג ועדאגט מיר, ווי סאניע בראט דעם עפעל, אריינגעטון אויף א שטעקעל.

44

— א, רוביען פון מיין גליק — האט פאטא-פיטש טראגיש אויסגעשריגען.

— אך, — און דאס איבערגעבראטענע שטעקעל צוזא-מען מיט עפעל זענען אריינגעפאלען אין פייער.

הורא, הורא, — קווענען די מיידלעך — נאט דאס געשטאפט! — אנ'אלגעמיינער געלעכטער.

סאניע'ס חברי'טעס האבען זיך ארויסגעוויזען פאר העלדישע מיידלעך. זיי האבען נישט מורא געהאט צו שיסען פון רעוואלווערען, נאר געהאלטען זיי מיט בידע הענד און פאר'ן אויסשיסען פערשלאסען די אויגען. בידע מיידלעך זענען אין די לעצטע גימנאזיע פון דער שול. איינע, א ווייסינקע, מיט זומער-שפרינקעלעך, א טאכטער פון דעם מאשיניסט אלחאניטשע, און די אנ-דערע — דעם דיאקאנ'ס טאכטער. איהר פנים איז א שוואנגער און מוקעלדע, די פון אנ'אמאליגער איקאנע. אין יאהר 1913 האט מען איהרען א ברודער אויפ-געהאנגען. ער האט אויך אמיצען געווארפען א באמבע.

— איך בין גרייט דערהערטעט צו ווערען אפילו פון טאטען ארויסצוגעהן און בעדויזען אייך, אז איך בין מיט אייך, א רעוואלוציאנערקע. — פלעגט זי זאגען סאניע'ן. זי איז געקומען אהער זיך מקריב זיין.

צי זי האט פערגעסען וועגען דעם, צי וואס, נאר איהר פנים איז געווארען א פריילעכער און נאטיר-ליכער, ווען צוזאמען מיט דער ווייסינקער האט זי געב-ראכט צושלעפען שווערע צידיגע ראבינעס פון טאר, וועלכע האבען אויסגעזעהן ווי אלטמאדישע קארעלען.

— זי האט פערלוירען דאס זיסע, טא פערזוך איצט פון ביטערען. — האט זי פארטעלייטש סאניע'ן.

סאניא האט געקייעט די ראבינעס און געפונען, אז זיי זענען געשמאק.

חברה האט זיך געשמאק א גוט געטוהן פאר די יאגדעס. באלד האבען זיך אלע צוזעצט אין די ווינקלעך, געגעסען ראבינעס מיט פערקרימטע פנימ'ער. אין אונזער מאגען געפונען זיך פעפסינען, וועלכע פיל-סינקייטען, ווי קאכען איבער דאס עסען; ווען דער מאגען איז לידיג, האבען די נישט וואס צו טוהן און זיי אומעטיק — ס'נאגט אונטערן גריבעלע, ווי מען זאגט. איצט האבען מיר זיי געגעבען שפייז, אפשר נישט אזא נאהאפטע, נאר א בייזע, די האבען שטארק זיך גענומען פאר די ראבינעס און דערפאר איז דער עולם לעבעדיג געווארען — אזוי האט צעלערט א בחור'ל אין א גרינעם רעקעל, איינער פון די, וואס זענען געקומען מיט סאניא'ן.

(פארטזעצונג קומט).

נייער פאלקסבלאט

דאס לאדזער לעבען

נייער פאלקסבלאט

זונטאג
10
טז
אב תר"ץ

אויגוסט
זון-אויפגאנג 3.56
זון-אונטערגאנג 7.28

היינט קומען די א"י מאטאציקליסטען קיין לאדז

ברוכים הבאים

היינט בעגריסט לאדז די 10 ארץ־ישראל מאָ־טאציקליסטען מיט אינזשיניער ארזי אין דער שפּיץ. זיי קומען פון ארץ ישראל, פון דעם לאנד וואס איז אונז טייער. אמת, עס קומען צו אונז אפט געסט פון ארץ ישראל אבער אונז אינטערעסירט אין דעם פאל דער אופן ווי אזוי זיי זענען צו אונז געקומען; דער דאזיגער מגן יודישע יוגנטלייט רופט ארויס ביי אונז, שוליב דעם אופן ווי אזוי זיי קומען אנ׳געטוזיאזם און פערגעניגונגען, קיינער קאן דא נישט בלייבען גלייכגילטיג.

מיר לאדזער יודען און יודישע ספּאָרטלער וועלען נישט בלייבען גלייכגילטיג ווען מיר וועלען דערזעהען אויפ׳ן שאסע, וואס פיהרט קיין לאדז די 10 אבגעבערענטע פון דער זון ספּאָרטלער.

אונזערע פריינד ווי אויך אונזערע געגנער מוזען שוין היינט מודה זיין אז אונזערע נאציאנאלע היים ענטוויקעלט זיך אויף געזונדע יסודות און אין נארמאלע בעדינגונגען ווערט די יונגער ערצויגען אויף געזונדע, דרייסטע און מוטיגע מענשען.

אונזערע היינטיגע געסט האבען זייער וועג פון ארץ ישראל ביז צו אונז, ארויבגעמאכט אויף מאטאציקלען, דער ציל פון זייער קומען קיין אייראָפּא איז געווען די „מכבי׳אדע“, דער צוזאמענפליה פון וועלט פערבאנד „מכבי“, וואס איז אין פערגאנגענעם חודש פארגעקומען אין אנטווערפען. זיי האבען אויסגענוצט די געלעגענהייט און אנגענומען די איינלאדונג צו קומען קיין פוילען.

פון ספּאָרטלעכען שטאנדפונקט איז די רייזע פון די 10 ארץ ישראל מאָטאָציקליסטען א דרייסטע, וואס רופט ארויס ענטוזיאזם און בעוואונדערונג פאר די דאזיגע מוטיגע ספּאָרטלער. זייער טאט האט אבער נישט נאר א בעדייטונג פאר ספּאָרט נאר טראגט אויך דעם כאראקטער פון א נאציאָ־נאלער דעמאנסטראציע. מיר בעווייזען דערמיט די געהעריגע פאקטארען, וועלכע בעטראכטען אונז פאר פּויש נישט ענטוויקעלטע און שוואכלינגע, אז מיר האבען זיך מיט אונזערע זוהן זיך גארנישט וואס צו שעמען, און אויף אזא אופן וועלען אפשר אונזערע שונאים ענדערען זייער מיינונג וועגען אונז און דאן וועט שוין לייכטער זיין צו קומען צו א פערשטענדיגונג.

עס מוז פעסטגעשטעלט ווערען, אז ספּאָרט איז איינענטליך יענער פאקטאר וועלכער פערפירערט די פעלקער, וואס זענען געווען זיך פיינדליך געשטימט.

דאס יודישע פאלק איז שטאלץ דערמיט, וואס אין זיינע רייהען געפינען זיך אזעלכע מוטיגע זיהן, זיי זענען א מוסטער פאר אונזערע יוגענד, ווייל אזא יוגענד ווערט איצט ערצויגען אין ארץ ישראל. אויף אלע געביטען בחעגנט אונז די ארץ־ישראל יוגענד כבוד און רוהם.

די מאטאציקליסטען ברענגען אונז א לעבע־דיגען גרוס פון ארץ ישראל. די דאזיגע יונגעלייט, וואס האבען אויף זייערע מאטאציקליסטען אויס־געקריצט דעם מגן־דוד, בעווייזענדיג דערמיט, אז דאס יודישע פאלק בעזיצט א יוגענד, וואס איז גרייט זיך אקעגענצושטעלען יעדע געפאהר און מקריב צו זיין דאס טייערסטע, וואס עס בעזיצט: דאס נעזונד און לעבען.

זיי זענען געקומען און בעוויזען דער ציווילי־זירטער וועלט, אז מען טאר אונז נישט גרינגשעצען, אז מיר פעררינגען בערעכטיגט צו ווערען אלס גלייכע צווישען דער פעלקער פאמיליע.

מיר בעגריסען אייך היינט אלס נאציאנאלע העלדען.

די יודישע ספּאָרטלער זענען שטאלץ, ראס זיי בעזיצען אין זייערע רייהען אזעלכע חברים.

דאס לאנד פון יעדען יוד וועט אויפשטערען מיט נאציאנאלען שטאלץ, וועט ער וועט היינט דער־זעהען אונזערע ברידער אויף די מאטאציקלען.

אהר פאלעסטינער חברים, וועט צייגען מיט אייער טאט, דער יודישער יוגנער אין פוילען מוט און דרייסטקייט.

היינט בעגריסען מיר אייך אין אונזער שטאט און מיר זענען שטאלץ אז מיר קענען אייך אויפ־נעהמען אלס געסט.

אינזשענער ב. ווייסבערג.

* * *

נעכטען שפעט אין אווענד איז דערהאלטען געווארען א דרינגענדע ידיעה, אז די העלדישע א״י מאטאציקליסטען, וועלכע זענען געקומען פון א״י און האבען זיך בעטייליגט אין דער „מכבי׳אדע“ און אנטווערפען קומען היינט 3 א זייגער נאכמיטאג קיין לאדז.

באלד נאכדעם, ווי די ידיעה איז דערהאלטען געווארען איז זיך דער אויפנאהמס־קאמיטעט צו־נויפגעקומען און ס׳איז בעשלאסען געווארען דאס די אויפנאהמע פון די מוטיגע ספּאָרטלייט זאל אויס־פאלען גאר אימפּאזאנט.

דער פראגראם פון די אויפנאהמע איז פאל־גענדער:

2 א זייגער נאכמיטאג קומען זיך צוזאמען אין לאקאל פון „בר־כוכבא“ אלע היגע ציקליסטען און מאטאציקליסטען. און פארשטעהער פון געזעלשאפט־ליכע אינסטיטוציעס מיט זייערע פענער, און פון דארט וועלען זיי ארויספאהרען צו דער גרענעץ פון דער שטאט אין ראדאגאשטש.

3 א זייגער נאכמיטאג וועלען די א״י ציק־ליסטען בעגריסט ווערען אין ראדאגאשטש דורך די פארשטעהער פון אויפנאהמס־קאמיטעט, און ראדא־גאשטש וועט זיך פארמירען א צוג וועלכער וועט ארייננמארשירען אין שטאט ציהענדיג דורך די גאסען: זגערסקא און נאוואמיעסקא, פּיעטריקאווער, גייערס־מארק, נאפּיורקאווסקיעגא, קילינסקיעגא, קאלעיאווא־גאס צום לאקאל פון „בר־כוכבא“ און דארט וועט דער צוג אויפגעלעזט ווערען.

5 א זייגער נאכמיטאג וועט אין פילהארמאניע פארקומען א פייערליכע אקאדעמיע. מיט רעדעס וועלען ארויסטרעטען: סענ. האווירסאן (ווארשא), אינזש. רוסעצקי (פּארזיצער פון „מכבי“ פערבאנד אין פוילען), רעד. י. אונגער, ה׳ לימאן, מארכעוו. רעד. י. ראזענבערג (פערטרעטונגס־מאן פון יודישען ראט פאר פיזישער ערציהונג).

נאך דער אקאדעמיע וועט פארקומען א באנקעט

דאס אנקומען פון די א״י מאטאציקליסטען קיין לאדז האט ארויסגערופען א פערשטענדליכען אינטערעס. ס׳איז פאראויסצוזעהען, אז דאס יודישע לאדז וועט זיך גרייטען זיך בעטייליגען אין דער בעג־גריסונג פון די מוטיגע ספּאָרטלייט, די גאסען דורך וועלכע דער צוג וועט מארשירען וועלען זיין פול מענשען.

רעזערוויסטען-איבונגען

ווער עס דארף זיך מארגען שטעלען

מארגען, מאנטאג דארפען זיך צושטעלען און לאקאל פון פ. ק. או. I (נאווא-טארגאווא 18):

רעזערווו - שרעגאווצעס פון 1906, 1905, 1904, 1902, 1901 און 1899 וועלכע האבען געדינט אין לופט-פליה-אפטיילונגען, באלאנען-מי-ליטער, אויטא- און טאבארען-מיליטער

אונטעראפיצירען פון די זעלבע יאהרען וואס האבען געדינט אין ארטילעריע (פעלד-, בערג-, שווערער און שווערסטער)

פלטערע שרעגאווצעס פון 1904 י. פון די אויסגערעכענטע מינים ארטילעריע.

דייטשער קאנסולאט וועט מאנטאג זיין געשלאסען

פון דייטשען קאנסולאט בעט מען אונז מיט-צוטיילען, אז דאס ביורא און די פעסער-אפטיילונג ביים קאנסולאט, וועלען מאנטאג זיין געשלאסען, ווייל אין דעם טאג ווערט געפייערט דער יאהר-טאג פון דער דייטשער קאנסטיטוציע.

ביליגער מעהל און ברויט

(מ) דער מאגיסטראט האט בעשלאסען צו פערקלענערען די פרייזען פון מעהל און געבעקס. ווייצען מעהל 55 פראצענטיגע וועט פון איצט אן קאסטען 64 גר. פאר א קילא, ווייצען מעהל 65 פראצענטיגע – 60 גר., קארן-ברויט – 65 גראשען פאר 2 קילא, ראזשיוע-ברויט–27 גר. פאר א קילא, עמעל – 1 זל. פאר א קילא.

די נייע פרייזען גילטען שוין פון היינט אן.

50 גר. פאר עפענען ביינאכט ס׳טויער

פערלאנגען די סטרוזשעס

(2) אין לאקאל פון קריסטליכען-פאראיין פון די סטרוזשעס איז פארגעקומען א פערזאמלונג. ס׳איז בעשלאסען געווארען צו פערלאנגען פאר׳ן עפענען דעם טויער ביינאכט 50 גר. און וועגען דעם זיך צו פערשטענדיגען מיט׳ן לאקאטארען-פעראיין.

די ארבייטסלאזיגקייט

(–) אויפ׳ן 9 ה. ח. איז אויפ׳ן שטח פון היי-גען מלוכהשען אמט פאר ארבייטס-פערמיטלונג גע-ווען רעגיסטרירט 40,419 ארבייטסלאזע, דערפון בלויז אין לאדז 30.240. אינטערשטיצונגען האבען בעקומען 11,777 ארבייטסלאזע, פון זיי אין לאדז – 8945.

אין דער פערגאנגענער וואך האבען אין לאדז פערלוירען זייער ארבייט 559 ארבייטער, דער-האלטען ארבייט דורכ׳ן אמט האבען 24, ארויס-געשיקט אויף ארבייט – 33 און אויסגעשטראכען פון די רשימות זענען געווארען 1,053 ארבייטער.

פון ארבייטס-געריכט

(2) ערנעסט סאבענסקי איז געווען בעשעפ-טיגט אין דער פאבריק פון אינוש. פאלאשעווסקי אלס ביוראליסט. צוליב דעם, וואס סאבענסקי האט נישט געוואלט ארבייטען קיין איבערשעה׳ען, איז ער געקינדיגט געווארען אויף 2 וואכען און מ׳האט איהם אויך נישט געוואלט בעצאהלען פאר אורלויב. סאבענסקי האט די פירמע אנגעקלאגט אין ארבייטס-געריכט און געפאדערט פאר 3 חדשים געהאלט און פאר אורלויב. דאס געריכט האט איהם די סומע צוגעמשפט.

ביי די פריזיר-מייסטער

(2) אויף פיעטריקאווער 85 איז פארגעקומען א פער-זאמלונג פון די פריזיר-מייסטער אין זייער אייגע-נעם צעך-לאקאל. ס׳איז בעשלאסען געווארען זיך צו פעראייניגען מיט׳ן צווייטען פריזיר-צעך אין לאדז און צוזאמען פיהרען א קאמף געגען די נישט דיפלאמירטע פריזירער און אויסטיילען צו דעם א ספעציעלע קאמיסיע.

צום סוף איז אויך בעשלאסען געווארען צו בעמיהען זיך, אז די עקזאמענס אויף פריזיר-געזעלען און פריזיר-מייסטער זאלען פארקומען אין אייגענעם לאקאל.

פראלאנגאציעס און באנקראטען

טעגליכע כראניק פון האנדעלס-געריכט

דעם 6. מאי האט די אקצ. געזעלשאפט ריכטער בעקומען א פראלאנגאציע פון איהרע צאהלונגען אויף 3 חדשים ביז׳ן 6. אויגוסט ה. י. פאר דער צייט האט זיך דער חוב פערקלענערט אויף 540.000 זל. די פאבריק בעשעפטיגט איצט 600 ארבייטער.

דאס געריכט האט ערטיילט דער פירמע א פראלאנגאציע אויף ווייטערדיגע 3 חדשים.

* * *

אין יאנואר האט י. פ. לעווקאוויטש בעקומען א פראלאנגאציע פון זיינע צאהלונגען. אין אפריל האט ער אנגעהויבען אויסגלייך־אונטערהאנדלונגען און דעם 30. יולי איז געקומען צו אנ׳אפמאך מיט די קרעדיטארען. זיי בעקומען 70 פראצענט פון די חובות, 20 פראצ. אין א האלב יאהר ארום, 15 פראצ. אין א יאהר ארום, 20 פראצ. אין 18 חדשים ארום און 15 פראצ. אין 2 יאהר ארום. דאס געריכט האט דעם אפמאך בעשטעטיגט.

* * *

„פאזעל פארטאש און קאמפ.“ (עלעקטרישער אנשטאלט אויף פּיעטריקאווער 30) איז ד. 4. יוני 1929 ערקלערט געווארען פאר באנקראט. דעם 30. יוני ה. י. האט פארטאש פארגעשלאגען צו בעצאהלען די קרעדיטארען 10 פראצ. פון די חובות אין איין יאהר און אין אנדערטהאלבען יאהר ארום צו 5 פראצ. פון די קרעדיטארען וואס האבען רעפּרעזענ־טירט 40.000 זל. האבען זיך 7 (אויף 30 טויזענד זל.) ארויסגעזאגט פאר׳ן אפמאך. דאס געריכט האט דעם אפמאך בעשטעטיגט.

* * *

אין פעברואר איז יעקב טייכמאן ערקלערט גע־ווארען פאר באנקראט און דאס געריכט האט בעשלא־סען איהם צו ארעסטירען. דעם 22. יולי האט טייכמאן פארגעשלאגען אנ׳אויסגלייך־אפמאך: ער זאל בע־צאהלען 15 פראצ. פון זיינע חובות אין 3 האלב־יעהרליכע ראטעס, דעם נייעם חוב וועט ער תיכף־טעגליש פעררינגערן. 28 קרעדיטארען אויף 150 טויזענד זל. זענען דערויף מסכים געווען; 3 — אויף 21 טויזענד האבען געשטימט געגען.

דאס געריכט האט דעם אפמאך בעשטעטיגט.

* * *

יוסף מאקאווקא (ראקיטשינער 20) איז ער־קלערט געווארען פאר באנקראט פון 3. דעצעמבער 1929 י. מאקאווקא איז בעשטימט געווארען אונטער פאליציי אויפזיכט.

* * *

דאס לאדזער האנדעלס געריכט האט אפגעזאגט בשעתן דער פירמע מיכאל גלאזער צו ערטיילען א פראלאנגאציע פון איהרע צאהלונגען. די פירמע האט דערלאנגט אנ׳אפעלאציע און דאס ווארשאווער אפעלאציע געריכט האט איהר ערטיילט א פראלאנ־גאציע אויף 3 חדשים. דאס אפעלאציע געריכט האט זיך דערביי געשטיצט דערויף וואס די גרעסטע קרעד־דיטארען פון דער פירמע זענען מסכים געווען אויף דער פראלאנגאציע און דאס האנדעלס געריכט האט איצט בעשטימט אנ׳אפּעקונג און א ריכטער־קאמיסאר.

* * *

די פירמע „בר. וואלקאוויטש“ (פּיעטריקאווער 51) האט דעם 6. מאי בעקומען א פראלאנגאציע פון איהרע צאהלונגען אויף 3 חדשים. די נייע פער־לוסטען פון דער פירמע האבען איהר געצוואונגען צו זוכען אנ׳אנדער אויסוועג. און די פירמע האט זיך געווענדעט אין געריכט וועגען ערלויבען איהר אנצו־הויבען אויסגלייך־אונטערהאנדלונגען מיט די קרעדי־טארען. זי שלאגט פאר צו בעצאהלען 70 פראצ. פון די חובות. 25 פראצ. אין א יאהר ארום, 20 פראצ. — און 18 חדשים ארום און 25 פראצ. אין 2 יאהר ארום. דאס געריכט האט ערלויבט אנצו־הויבען די אויסגלייך־אונטערהאנדלונגען.

דעם „שטרויענעם אלמן“ האט די נאכט-פערוויילונג טייער געקאסט

(2) יעקב ב. א לאדזער קאנפעקציאנער פון דער פּיעטריקאווער גאס איז געבליבען א שטרויענער אלמן, נאכדעם ווי זיין פרוי איז ארויסגעפאהרען אויף קור קיין אויסלאנד. שפאצירענדיג איבער פער־שידענע נאכט־לאקאלען, האט ער זיך אין איינעם פון זיי בעקענט מיט אנ׳עלעגאנט מיידעל. ער האט מיט איהר פערבראכט דעם גאנצען אווענט, גע־טאנצט, געמאכט א כוסה און ווען ס׳איז שוין גע־ווארען שפעט און מ׳איז געגאנגען שליסען דעם לא־קאל, האט ער זיך נאך אלץ נישט געקענט שיידען מיט זיין נייער בעקאנטער און זי פערבעטען צו פער־ברענגען די רעשט נאכט ביי אים אין זיין וואוינונג.

דאס מיידעל איז לכתחילה אויפגעשפרונגען פון דער דרייסטער פראפּאזיציע, אבער אזוי ווי זי איז שוין געווען אפיסעל בגילופין, איז ב. געלונגען איהר איבערצורעדען און מ׳איז אוועקגעפאהרען צו ב. אהיים. הגם ב. איז שוין געווען ווי געזאגט אליין אינדערהיים א שטרויענער אלמן האט ער נאך בעוויזען צו זיין זעהר גאסטפריינדליך צו זיין נייער בעקאנטער און מ׳האט זיך אין דער היים געוויילט ביז ב... איז איינגעשלאפען.

ווען ער האט זיך אויפגעכאפט פון שלאף איז שוין געווען ווייסער טאג, אבער פונדעסטוועגען האט זיך ב. געפילט געטראפען, ווען ער האט זיין נייע בעקאנטע נישט געפונען. זי איז אוועקגעגאנגען אזוי א „יי געזונד“. ב. איז אבער געווען בעל־לייחונג. נאר ווען ער האט זיך אביסעל אויסגעניכ־טערט, איז ער געווארען אומרוהיג און האט נאכ־געקוקט זיינע קעשענעס. דאן איז ער שוין געווארען אויפגערעגט — ס׳האט געפעהלט דער פארטפעל מיט א פאר טויזענד זל.

הגם די מעשה האט געשמעקט מיט א סקאנדאל האט ב. פונדעסטוועגען וועגען דעם ענין געמאלדען אין פאליציי. מ׳האט איהם געוויזען אנ׳אלבום פון דער זיטען־פאליציי מיט פאטאגראפיעס, אבער ב. האט צווישען זיי זיין נייע „בעקאנטע“ נישט דער־קענט, הגם ער געדענקט, אז מ׳האט זי גערופען „אסיא“.

ב. זוכט זיינע פערפאלענע טויזענטער ולאטעס און פאליציי זוכט די ראפינירטע שווינדלערקע, וועל־כע איז צווישען די פראסטיטוטקעס נישט רעגיסטרירט.

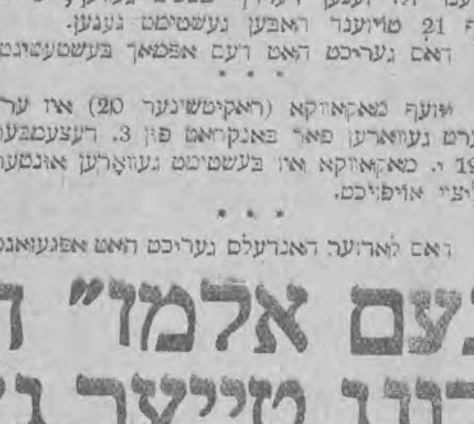

KINO TEATR

CAPITOL

היינט און פאלגענדע טעג!

רעדענדיגער קלאנג-פילם א. נ

„די עברה פאר דער חתונה“

אין די הויפטראָלען:

LAURA LA PLANTE i JOHN BOLES.

אויסער׳ן פראָגראם:

א פרעהליכע קלאנג-קאמעדיע:

„פיעטרעק א נאפט-סוחר“

אנהויב אין וואָ. טעג. 5 נ״מ. שבת און זונטאג 2 נ״מ

עס האט זיך זיי נישט איינגעגעבן

(2) אויף זגערזשער 2 האט פאליציי בײנאכט געכאפט די גנבים טעדעאוש כאיניצקי (לימאנאווסקי 35) און קאזשמירזש דאמושאל (פאטשטאווע 10) בעת זיי האבען אויסגעשניטען א שויב אין געשעפט „טריקאט“ און האבען פון דארט געוואלט ארויס-ציהען די סחורה פון דער „וויטשאווע“. מ׳האט זייביידען ארעסטירט.

א נייע שטאטישע שול

אויף רוז שאפען און טרעגענדיג נאס ווערט צום נייעם שול־יאהר געעפענט א נייע שטאטישע פאלקס־שולע.

„לאדזער פראוואקאטארען"

פינסטערע געשטאלטען פון דער לאדזער פערגאנגענהייט

(המשך)

געהענגט. פון ערשטען האב איך אינסטינקטיוו געפיהלט, אז מען גערט מיר נאך, אז מען שפאצירט מיר יעדען טריט, מיינע ווייטערדיגע בעאבאכטונגען האבען בעשטעטיגט מיין השערה, און פון דריטער אין ערגעץ נישט געגאנגען, נאר גלייך צו מיר אהיים און הארך 2 טאג זיך נישט ארויסגעוויזען אין גאס, קיינער פון מיינע בעקאנטע און חברים האבען נישט געוואוסט, אז מען האט מיך בעפרייט.

— וואס איך האב איבערגעלעבט דורך די 2 לאנגע טעג און נעכט איז נישט מעגליך איבערצוגעבען, כ׳האב געהאט דעם איינדרוק, אז מיין נשמה איז מיר ערגיץ ארויסגעפלויגען און און מיר איז געבליבען עפעס א מאדנער פוסטקייט, פון דער אנדער זייט האב איך געפיהלט, אז מיין הארץ קלאפט שטארקער, ווען איך דערמאהן זיך אין אננאן, נישט עפעס אנדערעש, נאר איך בין געווען פערליבט אין איהר. קיין שום קרבן וואלט שוין איצט ביי מיר נישט געווען צו טייער, אז איך זאל קאנען זעהען אננאן.

סיפערשטענדליך זיך, אז איך האב בעשלאסען, אז אויב דער נאטשאלניק וועט ווירקליך בעפרייען אננאן, וועל איך איהר נישט זאגען, ווי אזוי דאס איז געשעהען, זי וועט מיר זיכער דאנקבאר זיין און מיר וועלען זיך נעהנטער בעקאנען...

איבערמארגען אינדערפריה, פונקט 10 א זייגער בין איך ווידער געשטאנען אין קאנצעלאריע פון זשאנדארמסקען נאטשאלניק.

ווירעראמאל איז אין דער קאנצעלאריע געזעסען דער ליסער קאפ מיט די גרינע אויגען, פאר וועלכען איך האב זיך אזוי שטארק געשראקען.

מיר זענען געוואהרען דערוויילער די געשפרעכען מיט דעם נאטשאלניק, איך בין דעריבער גלייך צוגעטרעטען צום ענין!

— איך האב אייך געבראכט דעם אדרעס פון מרדכי רויטער, צי וועט איהר בעפרייען דאס פרוילייז ראבסקא ?

— איך וועל מייןווארט האלטען, נאר דעמאלס אויב איהר וועט זאגען אמת.

— רויטער וואוינט אויף וואלבארסקא 32, צווייטען שטאק, די צווייטע טיר אין קארידאר לינקס.

— דאס איז נישט אמת, האט דער ליסער כיט רע א שמייכעל געטאן. רויטער וואוינט און ארעסטציטמער פון דער זשאנדארמעריע אין לאדז, איהר האט אבער רעכט, ווען איהר זאגט, אז רויטער האט דארט געוואוינט.

דעם קלאפ וואס איך האב איצט בעקומען איז געווען דער שרעקליכסטער. ערשטענס האט מיך שטארק געטראפען, וואס רויטער איז ארעסטירט, צווייטענס בין איך גאנץ אומזיסט געווען א פראוואקאטאר, ווייל אויב רויטער איז שוין ארעסטירט, פארוואס זאלען זיי בעפרייען אננאן ?

— נו, זעהט איהר, האט דער נאטשאלניק זיך אנגערופען, איך האב אייך געוואלט א טובה טון, איהר מיט אייער עקשנות האט זיך אבער אביסעל פערשפעטיגט, איהר האט פאר אונז אמעריקא נישט ענטדעקט.

— וואס פיינט איהר מיך, וואס ווילט איהר פון מיר, האב איך צוזאמענגעבראכען די הענד.

מיר ווילען פון אייך גארנישט, — האט דער נאטשאלניק געזאגט — דאס האט איהר דאך אליין אנגעזעצט, אז מיר זאלען, איך ווייס נישט פארוואס, בעפרייען אננא ראבסקא.

— די ווערטער אננא ראבסקא האט דער נאטשאלניק שטארק אקצענטירט. יעדער אקצענטירונג זיינע האט מי דגעשטאכען ווי מיט מעסערס.

— אלזא, וועלכען פרייז ווילט איהר איצט פאר בעפרייען אננאן ? — האב איך געפרעגט, זייענדיג ביים פולען בעוואוסטזיין, אז איך בין א פראוואקאטאר.

— מיר ווילען, אז איהר זאלט אונז זאגען, ווי אזוי ווערט אין דער פארטיי פערטיילט די ליטעראטור, האט דער נאטשאלניק מיט מיר שוין אפענהערציג גערעדט.

— ס׳איז מיר נישט גוט געווארען, איך האב מיר אנגעהויבען וואקלען אויף די פיס, הייסער און קאלטער שווייס איז מיר ארויסגעשלאגען אויפ׳ן פנים ווען נישט דער שטוהל, וואס דער ליסער קאפ האט מיר אונטערגעשטעלט וואלט איך זיכער אומגעפאלען.

— ווען איך בין געקומען אביסעל צו זיך, האב איך ווי פון א גראמאפאן ארויסגערעדט אלץ, וואס כ׳האב געוואוסט וועגען דעם ענין, אנגעגעבען נאמען, וואו מען פערטיילט, וואו מען בעקומט און וואו מ׳נעמט אוועק די פראקלאמאציעס.

— שטימט אלץ גאנץ קענען, — האט דער ליסער „מעפיסטאפאל" זיך ארייגעמישט — איהר זענט א זעהר עהרליכער מאן, האט ער צוגעשמייכעלט

מעהר האבען זיי מיך נארנישט געפרעגט, און האב מיר פערשטעלט דאס פנים מיט ביידע הענד און האב זיך מוראדיג פונאנדערגעוויינט.

(המשך קומט).

שכרות און זעלבסטמארד

אויף קראשעווסקי 18 האט זיך איבערגעשניטען דעם האלז דער דארטיגער איינוואוינער, דער 30 יעהריגער לעאנארד גראבאווסקי.

אין א שווערען צושטאנד האט מען איהם אפגעפיהרט אין שפיטאל.

דער זעלבסטמערדער פלעגט פערשיכורן זיין גאנץ געפערדינסט און צוליב דעם איז זיין ווייב פון איהם אוועק. דאס האט אויף איהם אזוי שטארק געווירקט, אז ער האט זיך פון פערצווייפלונג איבערגעשניטען דעם האלדז.

רואינירטער רייכער סוחר

זיך דערטרונקען

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט איז אינזער פרייטאג־נומער האט זיך ארויסגעשטעלט, אז דער דערטרונקענער איד, וועלכען מען האט געפונען אין טייך גאבען זשגאוו, איז דער לאדזער איינוואוינער מרדכי יאאכים פון קושיושקא 6.

איצט שטעלט זיך ארויס, אז יאאכים האט זיך אליין דערטרונקען. יאאכים איז אמאל געווען א רייכער סוחר און אין דער מלחמה־צייט איז ער פערארימט געווארען. זינט דאן איז ער אריינגעפאלען אין א מעלאנכאליע און עטליכע מאל געפרובט בעגעהן זעלבסטמארד. אין די לעצטע טעג איז ער געלם געווארען און ווי עס ווייזט אויס, האט ער געמאכט א סוף צו זיין לעבען דורך אריינווארפען זיך אין טייך

געגנבע'ט אייזען

און אריינגעפאלען אין די הענד פון פאליציי

(2) אויפ׳ן האלער־פלאץ האט די פאליציי געכאפט שפעט ביינאכט אפגעשטעלט א וואגען מיט אייזען און אויסלעגיטימירט די מיטפאהרער. איז איינעם פון זיי אלתר פינקוס גוטערמאן (בערעק יאסעלעוויטש דריי) האט דער פאליצ׳אנט דערקענט א בעקאנטען גנב, האט מען שוין זיי אפגעפיהרט אין קאמיסאריאט. אונטערוועגס האט דער צווייטער געוואלט אנטלויפען און האט זיך אפגעשטעלט ערשט, ווען מען האט איהם געדראהט צו שיסען. אין קאמיסאריאט האט מען פעסטגעשטעלט, אז גוטערמאנס קאלעגע הייסט הערש לייבושעוויטש (קרוטקע 5 באלוט) דאס אייזען, וואס זיי האבען געפיהרט איז ווערט פיז 1,500 זל.

איז געגנבע׳ט געווארען אויף וואלטשאנסקא 69 און זיבעציג אין פעריזיכערונגס־אמט. די זענען אהין געקומען ביינאכט עיקלערט דעם סטרוזש, אז די דארפען דאס אייזען אפפיהרען צו דער באהן און דער סטרוזש האט די פריי ארויסגעגעבען די סחורה. ווי מעך איז פעסטגעשטעלט געווארען, אז דאס פערד און וואגען זענען לייבושעוויטשעס און בשותפות מיט גוטערמאנען. האבען זיי געמאכט א נייע אונטערנעמונג אויף צו בעגנבענען ווערען סיוועט זיך לאזען. די צוויי שותפים האט מען אפגעשיקט אין טורמע און דאס געגנבטע אייזען צוריק אפגעשיקט אויפ׳ן ארט פון וואנען זיי האבען עס גענומען.

א מיליטערישע אפערע פאר׳ן געריכט

אין מיליטערישען געריכט איז פארגעקומען דער פראצעס געגען אהרן גאלדבערג, סקלאדאווע 32, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען, אז צוזאמען מיט זיינע קאלעגען פיין און שטיין, האט פערשפרייט קלאגען, אז דער סערזשאנט לוקאשעוויטש אין לענטשיץ, פלעגט פאר 200 זל. איבערשרייבען זעלנער קיין לאדז.

דער עדות יאקב קליינפעלדער דערצעהלט אז גאלדבערג האט איהם פערזיכערט, אז פאר 100 זל. וועט ער ווערען איבערגעשיקט קיין לאדז און פאקטיש איז ער שפעטער טאקע געווארען איבערגעטראגען.

דער עדות שטיין גיט איבער, אז גאלדבערג האט איהם דערצעהלט, אז מיט דער הילף פון זיין שוואגער רערלעך, איז איהם געלונגען איבערצוקויפען לוקאשעוויטשען, וועלכער האט איהם פערלייכטערט דאס איבערטראגען קיין לאדז.

אויפ׳ן פארשלאג פון פראקוראר איז דער פראצעס אפגעלעגט געווארען מיט׳ן צוועק ארויסצורופען נייע עדות.

א גרויסע דארף־שרפה

אונטערגעצונדען אויס נקמה

ווי מיר האבען שוין מיטגעטיילט אין אונזער פרייטאג־נומער, איז דאנערשטאג ביינאכט אויסגעבראכען א שרפה אין דארף סטאקי.

דאס פייער האט אנגעהאלטען ביז פרייטאג פריה.

עס האט אפגעברענט דאס גאנצע פאלווארק פון גוטסבעזיצער שווארץ. עס זענען פערברענט געווארען עטליכע בנינים, סטאדאלעס מיט תבואה און שטאלען.

די פאליציייאישע אויספארשונג האט אבער דערפיהרט צום חשד, אז דא איז פארגעקומען אן אונטערצינדונג. דער חשד איז געפאלען אויפ׳ן שכנותדיגען רייכען גוטסבעזיצער אדאלף פרידענשטאט, וועלכען עטליכע שכנים האבען געזעהען ארויסלויפען פון שווארץ׳ס פאלווארק אין מאמענט, ווען דאס פייער האט אויסגעבראכען.

פרידענבערג איז ארעסטירט געווארען און צוליב דעם, וואס ער האט נישט געקענט אויפקלערען, וואס ער האט געטון אין שווארץ׳ס פאלווארק, ווען די שרפה איז אויסגעבראכען, איז ער פערהאלטען געווארען און ארעסט.

שווארץ האט אויך ערקלערט פאר דער פאליציי אז פרידענבערג האט איהם געדראהט מיט נקמה צוליב דעם, וואס ער, שווארץ, האט ביי פ.׳ן צוגענומען בעת׳ן שניט, דעם בעסטען פאראבעק.

דעם ארעסטירטען פרידענשטאט האט מען געבראכט קיין לאדז און געשטעלט צו דיספאזיציע פון דער אויספארשונגס־פאליציי.

ארעסטירט א באנדע געלד־פעלשער

וועלכע האבען זיך איבערגעטראגען פון לעמבערג קיין לאדז

די לאדזער פאליציי האט ליקווידירט א באנדע געלד־פעלשער ביי פאלגענדע אומשטענדען:

די פאליציי האט בעקומען א ידיעה, אז אין א הויז, אין קאכאנובקע בעהאלטען זיך פערדעכטיגע פערזאנען. עטליכע פאליציי־אגענטען זענען אהין אוועק און פאקטיש האט ארעסטירט 3 פערזאנען, ביי וועלכע מען האט געפונען 30,000 זל. ביי דער אויספארשונג האבען זיי זיך אנגעגעבען אלס איינוואוינער פון לעמבערג און אויך אנגעגעבען זייערע נעמען.

אויף דער אנפראגע פון דער לאדזער פאליציי האט די לעמבערגער פאליציי געענטפערט, אז אויסגע נעמען פיגורירען גארנישט אין די ארטיגע מעלדונגס־ביכער.

ערשט ווען מען האט די ארעסטירטע געשטעלט אונטער א קרייץ־פערהער האבען זיי אנגעגעבען זייערע ריכטיגע נעמען: אברהם נאלוס, א צייכנער, וואוינט אין לעמבערג אויף לוטשאקיאווסקי 89; טוכערמאן א קעלנער, ראפאפארט 7 אין לעמבערג און ליפע שווארצוואלד.

אויף דער צווייטער אנפראגע האט די לעמבערגער פאליציי געענטפערט, אז די ארעסטירטע ווערען געזוכט אין לעמבערג פאר פאבריצירען און לאזען אין פערקעהר פאלשע 100 זל. שיינען און פאלשע האלארען.

דער הויפט־מאכער איז נאלוס.

אלע 3 האבען זיך מודה געווען אין דער שולד און איבערגעגעבען, אז זיי זענען אנטלאפען פון לעמבערג מורא האבענדיג זיי זאלען נישט ארעסטירט ווערען און אין דער לאדזער פארשטאט האבען זיי זיך געקליבען צו פערלעגען א ניי־פאבריקעל פון פאלש געלד.

צווישען די קאפ־סקירטע 30,000 זל. האבען זיך געפונען בלויז 2 פאלשע שיינען. די איבעריגע זענען, ווי עס ווייזט אויס, שוין אויסגעטוישט געווארען.

נאלוס איז שוין, אין די עסטרייכישע צייטען אפגעזעסען 5 יאהר אין תפיסה פאר אויסארבייטען פאלש געלד.

אפטי׳קען

(2) וואיטשיצקי (נאפיורקאווסקי 27) דאנילעצקי (פיוטרקאווער 127) אילניצקי און צימער (וואלטשאנסקא 27) לייננוועבער (פרייהייטס־פלאץ 2) הארטמאן (מלינארסקא 1) קשהאנע אלעקסאנדראווסקא 80.

פערפומעריע, זאוואדזקא 5

די גוט = בעקאנטע

די גוט = בעקאנטע

עמפפעהלט צום איצטיגען סעזאן א רייכען אויסוואהל פון די בייעסטע

פערפומען
פודערן
טואלעט־זייפען

קעלנישע און בלומען־וואסערן
קאסמעטיק אין און אויסלענדישע
צו קאנקורענץ־פרייזען!

PERFUMERJA מיט צכטונג
J. DRUKIER, Zawadzka 5, tel. 175-92

בעמערקונג: ווער עס בעזוכט מיין פערפומעריע, בלייבט אויף שטענדיג מיין קונדע.
פאר אנגראסיסטען — אויסנאהמס־ראבאט.

פאליטישער פיהרער פון דער וועלט-ארטאדאקסיע אין לאדז

עס וויילט היינט אין לאדז איינער פון די פאליטישע פיהרער פון „אגודת ישראל“ ה' ה. גודמאן פון לאנדאן, ה' גודמאן איז א מיטגליד פון באד אויף דעפוטיס „אין ענגלאנד ווי אויך פרע־זידענט פון דער ארטאדאקסישער געמיינדע אין לאנדאן. ער איז אויך בעקאנט דער יודישער געזעלשאפט מיט זיינע אינטערווענצן ביים פעלקער-בונד, ביי די ענגלישע רעגירונג א. אנד. פאליטישע פאקטאר'ען אלס פערטרעטער פון „אגודת ישראל“.

ה' גודמאן איז אויך טעטיג געווען ביים שאפען דעם קאמיטעט צום קאמף געגען דער קאלענדאר רע־פארם, וועלכע עס פלאנט יעצט דער פעלקער-בונד.

אין צוזאמענהאנג מיט דעם קומט פאר היינט, האלב ניין אווענד, א ספעציעלע זיצונג גרופען דורך „צעירי אגודת ישראל“ אין לאקאל פון דער אגודה מיט דער בעטייליגונג פון גאסט ווי אויך די פראמינענטסטע פערזענליכקייטען פון לאדזער רעליגיעזען קרייזען.

ביי דער געלעגענהייט טרעט דער ה' גודמאן ארויס מיט א רעפעראט וועגן דער פאליטישער לאגע פון יודען אין איצטיגען מאמענט.

דאס הויפט-געווינס 20,000 זל. אין לאדז

אין צווייטען ציהונגס־טאג פון דער יעצטיגער 4-טער קלאס איז דאס הויפט־געווינס פון דעם טאג 20.000 זל. געפאלען אויף דעם נומער 191.441 דאס גליקליכע לאס איז ווי געוועהנליך אויך דאס מאל פערקויפט געווארען אין דער בעריהמטער קאלעקטור ס. יאטקא, פיעטריקאווער 22 און 66 עס איז כדאי צו בעמערקן אז דאס איז דאס גרעס־טע געווינס וועלכעס איז געפאלען אין דער יעצטיגער 21. מלוכה־לאטעריע אויף לאדז. דאס גליק האט דאסמאל געשמייכעלט 4 לאדזער פון מיטעלער קלאס.

ציגזען פאר די אבצאהלען אין דער קראנקען-קאסע

(נה) די האנדעלס קאמערן האבען פארגעטראגען אנטאקציע וועגען פערקלענערן די ציגזען פאר די פערשפעטיגטע אפצאהלען אין קר. קאסע. איצט האט די האנדעלס־קאמער בעקומען א תשובה פון ארבייטס־מיניסטעריום, אז צוליב דער איצטיגער סיטואציע אין די קר. קאסעס איז דאס אלגעמיין — פערקלענערן פון די ציגזען — אונמעגליך אבער נעמענדיג אין אכט דעם איצטיגען שווערען קריזיס, האט דאס מיניסטעריום בע אויפטראגט דעם הויפט־פערוואלטונגס־אמט ארויסצו־געבען העגען דעם ענין א פעראדנונג, אז די קראנ־קען־קאסעס זאלען פאר די פירמעס וואס האבען גע־ליטען פון קריזיס אנווענדען א הנחה. די קראנקען־קאסעס האבען דאס רעכט אין אינדיווידועלע פאלען פערקלענערן אדער אינגאנצען בעפרייען פון ציגזען און סונא־רעגולירען די צאהלונגען אויף ראטעס מיט הנחה צינזען אדער אינגאנצען פריי.

א פאטער — א חיה

5 יאהר טורמע פאר לעבען מיט דער טאכטער

אין קריידגעריכט איז פארגעקומען דער פראצעס געגען מיכאל פיאטראווסקי פון קראקעס 13, וועלכער איז בעשולדיגט געווארען אין לעבען מיט זיין אייגענער טאכטער.

דאס געריכט האט איהם פערמשפט אויף 5 יאהר שווערע תפיסה.

ערפאלג פון נייעם רעווי

אין סקאלא-גארטען

די נעכטיגע פרעמיערע פון נייעם רעווי אין סקא־לא־גארטען איז אראפ מיט א גרויסען ערפאלג.

היינט וועט די פרעמיערע ווידערהאלט.

דאס נייע פראגראם בעשטעהט פון גלענצענדע נומערן און גוטע ארטיסטישע כחות.

א דיספוט

צווישען זרבבל, דירעקטאר מזאה און ד"ר ווייכערט

מיטוואך דעם הייצענטען ה. ח. וועלען אין פיל־הארמאניע דיסקוטירען צווישען זיך איבער קדוש־השם דער בעקאנטער ארבייטער־טוער און גלענצענדער רעד־נער ח' זרבבל, דער לאנגיעהריגער טעאטער טוער, און אנפיהרער פון דער ווילנער טרופע מ. מזאה דער אינסצעניזאטאר און עזשיסאר ד"ר מ. ווייכערט.

דאס קדוש־השם פראבלעם ווערט פערשידען אפ־געשאצט, ביי א טייל איז הירש לעקערט טאקע קדוש־השם, אנדערע ווילען אז פאסיווער קדוש־השם ווי ביי אשר איז דער ריכטיגער „קדוש־השם“ די דיסקוסיע איז דעריבער זעהר אינטערעסאנטע ווען מען נעמט אין בעטראכט, אז סינעמען אנטייל אזעלכע חשובע פערזענלעכקייטען.

ס'איז צו האפען, אז דער אווענד וועט האבען גרויס ערפאלג.

פון געריכט

דעזערציע

(ב) יוזעף ראדושעוויסקי פון הבענאין צוואנציג־סטען פולק איז נעכטען געמשפט געווארען אין מיל־טערישען געריכט פאר דעזערציע, ווען ער איז צו־ריקגעקומען אין זיין פולק, האט ער צושלאגען דעם קאנוואיר, וואס האט איהם געפיהרט אין שפיטאל און איז ווידער אנטלאפען קיין דייטשלאנד וואו ער איז אפגעווען ביז 16. מאי 1930 י.

דאס געריכט האט איהם פערמשפט פאר אלע דריי פערברעכענס צוזאמען אויף א יאהר מיט 2 חדשים טורמע.

פון יודישען טעאטער

היינט זונטאג ווערט געשפילט אין יודישען טעאטער די זעהר אויסגעצייכנעטע פיעסע „דאס הונדל“ מיט די גאסטראלירען וויערא קאניעווסקא און פאול ברייטמאן אין די טיטעל־ראלען. אויסער די גאסטראלירען נעהמט אויך אנטייל דער גאנצער אנסאמבל.

עקסטרא טעלעגראמע!!!

צו אלע איינוואוינער פון לאדז און אומגעגענד!

דאס הויפט־געווינס פון דעם 2-טען ציהונגס־טאג פון דער 4-טער קלאס

זל. 20.000 אויף № 191441

אין ווידער ווי געוועהנליך, געפאלען ביי אונז

ס. יאטקא

פיעטריקאווער 22

פיעטריקאווער 66

פאביאניץ, פל. דאמבר. 3

אט איז ווידער א בעווייז וועגען דעם אונגעוועהנליכען גליק פון אונזערע שפילערס!

אט איז ווידער א בעווייז, אז אין לאדז פאלען די גרעסטע געווינסען נור ביי אונז!

אט איז דייטליך געדרונגען, אז יעדער לאדזער דארף האבען א לאס פון אונזער קאלעקטור!

21-טע מלוכה-לאטעריע

4 קלאס, 2-טער טאג

20,000 זל. נר. 191441.

5,000 זל. נר. 30711 71201.

2,000 זל. נר. 13626 43185 119087.

1,000 זל. נר. 90654 169390.

800 זל. — 151199 153351 170361.

600 זל. — 9599 22841 41148 98707 155918 165764 166149 198218.

500 זל. 3099 8957 9815 11258 15509 15763 18533 23563 29744 44349 46693 49662 86875 90037 105411 106622 117984 119288 120804 121613 133259 136438 142274 150950 160278 166965 167237 199836 200161 207250.

זיי האבען צוגעגנב'עט א דיוואן

(ב) נעכטען האט א פאליציי'שער פאטרול בע־מערקט אויף זשעלאנא 16 צוויי פערדעכטיגע פערזאן, וואס האבען געטראגען א גרויסען דיוואן. די אומבע־קאנטע האבען ערקלערט, אז זיי ארבייטען אין דיוואן געשעפט אויף פיעטריקאווער גאס און מ'האט מיט זיי אפגעשיקט א דיוואן צו א קליענט. אזוי ווי די „אנ־געשטעלטע“ האבען זיך די פאליציאנטען אויסגעוויזען פערדעכטיג, האבען זיי זיך געדרייען און ווייזען דעם דיוואן און ווען ס'האט זיך ארויסגעשטעלט, אז ער איז אנאלטער און ערטעדווייז צוריסען, האט מען זיי פער־בעטען אין פאליציי־קאמיסאריאט.

בעת דער אויספארשונג האבען זיך די אומבע־קאנטע מודה געווען, אז זיי האבען דעם דיוואן ארויס־גע'גנב'עט פון טרעפען - הויז אויף זשעלאנא 9. די „ארבייט“ האבען זיי צוגעגרייט אין פערלויף פון א פאר טעג.

די גנבים הייסען הענריק יאשינסקי און סטאניסלאוו ווראבלעווסקי. ביידע וואוינען זיי אין שטעטישען נאכט־הויז אויף דער גאס פון 28 שיסער פולק, מ'האט זיי אפגעשיקט אין טורמע.

יודיש טעאטער אין פילהארמאניע, נארוטאוויטשא 20

אונטער דער לייטונג פון א. בעזמאן.

אייביגע גאסטראלען פון די ליבלינגס-ארטיסטען

וויערא קאניעווסקא און פאול ברייטמאן

היינט, זונטאג, דעם 10-טען אויגוסט, 9 אווענד, די שיינע קאמישע אפערעטע

№ 20 דאס הונדל № 20

געזאנג געזאנג

אין 3 אקטען פון י. שטיינבערג. ראלען: הונדל — קאניעווסקא. דוד — ברייטמאן.

מאנטאג, דעם 11-טען, 9 אווענד, די באליבטע פיעסע

דאס פענסיאן = מיידעל

אין 3 אקטען מיט געזאנג און טענץ

ראלען: לילי — קאניעווסקא. ארענשטיין — ברייטמאן.

דינסטאג, דעם 12-טען, 9 אווענד, די זעהר אויסגענומענע אפערעטע

רייזעלע פון יאפא

№ 25 אין 3 אקטען פון סיגאל. № 25

ראלען: רייזעלע — קאניעווסקא. קאפיטאן — ברייטמאן.

געזאנג געזאנג

פרייזען פון 80 גר. ביז 3 זל.

אין די פארשטעלונגען בעטייליגט זיך דער ניי־אנגאזשירטער ארטיסט מ. הילסבערג

ס'נעמען אנטייל פרויען: בעזמאן, דיכטענבערג, ליבראווסקא, נערה, פעדערמאן. מענער: אריעל, באלבירסקי, האמבורגער, הערשקאוויטש, נייהויז, ראקאוו. דיריג. ל. זעלמאן. בילעטען צו בעקומען אין קאסע פון פילהארמ

אנאנס! די נאהנטסטע פרעמיערע דער גרויסער אפערעטען-שלאגער „איציקעל קאזאק“

פון לעגיאן א. נ. פון פולק. בערעק יאסעלעוויטש

אלע איינגעשריבענע מיטגלידער ווערען אויפ־געפאדערט צו מעלדען זיך אין דער קאנצעלאריע פון דער ראיאן־קאמענדע זאוואדסקא 23 דינסטאג 8 אין אווענד, וואו זיי וועלען אינטערוויוט ווערען דורך דער מעדיצינישער קאמיס'ע ביים לעגיאן — ה. אנגעזעהנע אלס מיטגליד וועלען איינגעטיילט ווערען אין זייערע אפטיילונגען.

די ווערבירונג פון מיטגלידער קומט ווייטער פאר יעדען טאג פון זיבען ביז ניין אין אווענד.

דעם 25 ד. ח. ווערט די ווערבירונג געשלאסען.

ראדיא-פראגראם

זונטאג ד. 10 אויגוסט

10,15 טראנסמיסיע פון גאטעסדינסט אין דער פויזנער קאטעדרע. 11,58 צייט סיגנאל פון ווארשא און העינאל פון מאריאצקען־טורעם. 12,05 גראמאפאן־פליטען. 13,15 טאג־פראגראם, קינא־און טעאטער־רעפערטואר. 16,50 מוזיק. 17,10 פארלעזונג. 17,25 קאנצערט פון פאליציי'אישען רעפרעזענטאציע־ארקעסטער אין ווארשא. 18,45 פערשידענעס. 19,05 אנגענעהמע און נוצליכע אינפארמאציעס. 19,25 פראגראם אויף מארגען, גראמאפאן פליטעס, צייט סיגנאל פון ווארשא. 20,00 ליטעראריש פירטעל שעה. 20,15 פאפולערער קאנצערט פון „שווייצער טאל“ אין ווארשא, אויס־געפיהרט דורכ'ן ווארשאווער פילהארמאנישען ארקעסטער. 22,00 פעליעטאן. 22'15, קאמוניקאטען.

מעלדונגען

דרינגענדע אויפפאדערונג

דער אויפנאהמס־קאמיטעט פאדערט דרינגענד אויף אלע לאדזער געזעלשאפטליכע אינסטיטוציעס, האנד־ווערקער־פעראיינען, טורן און ספארט־פעראיינען, סטו־דענטישע קארפאראציעס, יוגנד־פעראיינען צו ער־שיינען זונטאג פינקטליך 2 נאכמיטאג ביז די פעראיינס־פעהנער אויפ'ן זאמעלפונקט קאליענא 5 (לאקאל פון „בר־כוכבא“).

אינפארמאציעס ערטיילט דער סעקרעטאריאט פון אויפנאהם קאמיטעט קאליענא 5 טעלעפאן 191-25, וואו עס ווערען גלייכצייטיג ארויסגעגעבען איינטריטס־קארטען אויף דער אקאדעמיע.

אלע אינהאבער פון פאסאזשיר און לאסט־אויטאס ווערען אויפגעפאדערט זייערע אויטאס פינקט־ליך 2 נאכמיטאג צו שיקען אויפ'ן זאמעלפונקט קא־ליענא 5.

פון דער לעצטער מינוט

ווי מיר דערוויסען זיך האט די בעוואוסטע פירמע ד. מארקוס, פיעטריקאווער 59, טעלעפאן 128-02, דערהאלטען צום איצטיגען סעזאן די נייעסטע פערפומען, קעלנישע וואסערן, טואלעט־זייפען ווי אויך אלערהאנד קאסמעטיק. 179

די פרייזען אויף אלע ארטיקלען זענען אויך סערגעוועהנליך נידריגע. קומט און איבער־צייגט אייך! געדענקט די אדרעס!

פון היגיענישען און כשר'ן רעסטאראן אויף ווסכאדניא 39

דער איינציגער היגיענישער און כשר'ער רעס־טאראן אויף ווסכאדניא 39, פראנט, 2-טער שטאק גיט גרויס טעגליך געזונדע און געשמאקהאפטע מיטאגען צו בילינע פרייזען און האט זיך שוין קונה שם געווען מיט זיין ערשטקלאסיגער קיך, וואס געפינט זיך אונטער דער פערזענליכער אנפיה־רונג פון אינהאבער הערמאן לעווינסקי.

סאלידע בעדינונג. געדענקט דעם אדרעס

בײ'ם דאקטאר

(מענה-לשון פון א קראנקען יוד)

— פאניע דאקטאר, מיין נאמען איז מנשה, מען האט מיך געשיקט צו אייך טאקע מיינער א קרוב... ער זאגט אז איהר נעמט נישט קיין געלד ביי קיין ארמע. און אזוי ווי איך בין אן ארימאן, וועט איהר ביי מיר אויך נישט נעהמען קיין געלד. וואס מיר איז? איך וויים אליין נישט: איב מען וויל וויסען וואס מיר איז, דארף מען מיך אונטערזוכען. אזוי זאגט מיין קרוב... איך זאל זיך אויסטון? אנדערש קענט איהר נישט זעהן? מילא, אז איהר זאגט אויסטון, איז אויסטון; איהר ווילט כ'זאל אייך ווייזען די צונג? כ'על אייך ווייזען וואס איהר ווילט אליין, די צונג, די צעהן דאס האר'ץ, וואס האב איך צו פארלירען? גלויבט מיר, אז איך האב שוין אויסגענומען מעהר מעדיצינען און מעהר פילען ווי אלע אפטייקען פערמאגען. איך זאל ארויס־שטעלען די צונג מעהר? גאט אייך וויפיל איר פער־מאגט. וואס וועל איך אייך זשאלעווען? וואס זאגט איהר, מיין מאגען טויג נישט? איך עס צופיל? וואס רעדט איהר, הער דאקטאר? ווי קום איך צו עסען צו־פיל? האי איך האב אמאל געגעסען צופיל! טא, וואס־דען האט עס היינט צו טון מיט מיין מאגען? איך האב אויך, זאגט איהר, א הייכען בלוט־דרוק? וואס מיינט עס? איך וועל דאס נישט פערשטעהן? טא נאך וואס דארפט איהר עס מיר זאגען? איהר לאכט? איהר מעגט זיך לאכען! ווען איך זאל זיין איהר און איהר איך, וואלט איהר אויך געלאכט! וואס נאך ווילט איהר? איך זאל אייך זאגען ווי אלט איך בין? איך ווער שבת נאך שבועות, 52 יאהר, ביז הונדערט און צוואנציג. אבער אס האבען מיינע יאהר צו טון מיט מיין חולאת? ווי אלט מיין טאטע איז געווען ווען ער איז געשטארבען? דאכט זיך, אז ער איז געווען 82, אבער ער איז נישט געשטארבען, איהם האט מען דער־הרגעט אין א פאגראם. צי איך בין פערהייראט? א שיינע פראגע! אויב איהר וועט מיר ווייזען א יודען, איז מיינע יאהרען און מיין שטאנד, נישט קיין פער־הייראטען, קריגט איהר פון מיר א מתנה מיין זילבערן זייגערל, וואס איך האב נאך פון פאר מיין חתונה. ביי מיר א ווארט איז א ווארט! איך בין נישט קיין סוחר, נישט קיין אדוואקאט, נישט קיין גוליבטער... וואס איך זאג איז געזאגט... וויפיל קינדער איך האב? דריי קינ־דער און איין ווייב! אוודאי וואלט געווען בעסער פערקעהרט: איין קינד מיט דריי ווייבער.. איהר לאכט שוין ווידער? אוודאי איז אייך גוט, אז איהר קענט מיך אויסטון, און זיך הייסען אויסשטעקען די צונג און איך פאלג אייך, מעגט איהר לאכען! איך. אויף אייער ארט, וואלט אויך געלאכט!! איך זאל נעהמען, זאגט איהר, א הייסע וואנע פארין שלאפן און טרינ־קען מילך און מאכען א שפאציר — וועהר פיין: איך דאנק אייך פאר דער עצה. אבער עס טוט מיר לייד, וואס איך קאן נישט פאלגען. ערשטענס, איז אין מיין הויז נישטא קיין וואנע; צווייטענס, האב איך פיינט הייסע מילך און הייטענס, האב איך נישט קיין כח צו געהן א דרויסען דעם האב איך גלאט צוויי אדטשיסקעס אזוי גרויס ווי ארבעס, האלט זיי שטיינער, און מיינע שיך זענען אויסגעשניטען צוויי קילעכדיגע פענסטער־לעך די אדטשיסקעס זאלען קענען האבען אלין פריי־הייטען. געקומען איז דאס מחי פון ענגע שיך; ענגע שיך איז אנאומגליק!! איינמאל האב איך געקויפט אויף נאוואמיעיסקא א פאר שיך זעהר ענגע, נישט מיין מאס, מיט צוויי נומערן קלענער, איך האב בעצאהלט פאר זיי צוואנציג זלאטעס. געקאסט האבען זיי אמאל אפשר 80 זלאטעס, האבען מיר אט די ענגע שיך געמאכט די אדטשיסקעס. נישטא קיין מציאות אויף נאוואמיעיס־קא!.. האי מען רופט אייך צו א געוויינערין? מילא, אז מען רופט אייך געהט! ס'איז דאך אייער שטיקעל פרויט... געהט, געהט, איכ'ל זיך אריינכאפען צו אייך מארגען... האט מיר א גוטען!..

ב. קאזנער

לעזט!

אכטונג! אכטונג!

קאנקורענץ=פרייזען!

כדי צו ערמעגליכען די ברייטסטע קרייזען פון ב׳ פובליקום צו בעקומען א ביליגע און גוטע קינסטלערישע אויפנאהמע זענען די פרייזען אין מיין פאטאגראפישען אנשטאלט געווארען פערקלענערט ווי:

12 שטיק („Express pictures“) זל. 2
6 „ פאסט=פאטאגראפיעם „ 2
6 „ פאסט= „ ברוין „ 6
6 „ „ „ אויף זייד „ 8

אכטונג! צו א ½ טוץ זיידענע פאסט-פאטאגראפיעם גיט מען צו אכטונג!

אנ׳אריגינעלען פארטרעט בחנם!

ס׳ווערען אויך אויסגעפערטיגט פארטרעטען אין ראהמען און אויך א פערסוין פון ראהמען

קומט און איבערצייגט אייך!

„PARISIEN“ מיט אכטונג
קונסט=אנשטאלט
פראנצישקאנער 30.

קראפט-שפולען
ביליג צו פערקויפען
סילינסקי 21, רעכטע אפיצינע, 2. שטאק וו. 18

צו אלע ה"ה פריזירער

צו וואס ארויסווארפען געלד, אז איהר בעקומט ביי מיר ביליגער און א רייכער׳ן אויסוואהל ווי די פערשידענסטע קעלנישע און בלומען=וואסערן, ווי אויך אלערהאנד שטאהל-זאכען.

ביליגסטע קוועלע

Perfumerja J. Drukier
5 Zawadzka 5, tel. 175-92

זיכערע הילף און א רפואה

אהן א אפעראציע, אן בלוט, אהן א מעסער און אהן בלוט=פערגיסטונג פאר קראנקע אויף קילעס פאר מענער ווייבער און קינדער. פערשידענע קאליקעס אין גוף פאר הויקערס און פיסן

פערלאזט אייך נישט, ווייל דער ווינקעל-בראך ווערט גרויס אזוי ווי א מענשען-קאפ, אדער אזוי ווי א וואסער-קאן און עס פעלט ארייןאין דעם כוס און דער קראנקער איז אין א גרויסער סכנה דורך פערדרייען די קישקעס ווערט ער בראנדיג און שטערבליך. ספעציעל געמאכטע הפל-באנדאזשען אויסגעצייכענט גוט דורך גרויסע פראקטיק און מיט מיינע בעהאנדלונג און פון דיטשען פראפעסאר-דאקטאר ברעכבגרעווונג בעזייטיגען זיכער דעם שמערצען און געפעהרליכסטען ברוך, אויך פאר הויקערס לייטונגען מיט הייל-גארטען און אפאראטען פאר פערקרימטע פוס און פלאט-פוס ספעציעלע איינלאגען אין די שיך. קינסטליכע געמעכע פיס און הענד, געמעכטע זאקען פאר די גרעסטע קראנקע אדערן.

עמפפאנגט פון 9 ביז 1 בייטאג און פון 3 ביז 7 אין אוונט.

ארטאפעדישע אנשטאלט

Specialist J. RAPAPORT Ortoped von Lemberg
Łódź, WÓLCZAŃSKA 29, front II p.

בעמערקונג: דאס ערזענליכע ערשיינען פון די קראנקע איז אונבעדינגט נויטיג, דיפלאמען האבען אויסגעשטעלט פאלגענדע אוניווערזיטעטס-פראפעסארען: פראפ. ד״ר בארענטש, פראפ. ד״ר י. מארישלער, פראפ. ד״ר בר. קיעלאנאווסקי און אויך אנדערע. מיר נעהמען אויך אן פערזיכערטע פון דער קראנקען-קאסע.

דאנקזאגונג.

דעם געעהרטען ה׳ ד״ר. י. ראפאפארט, ספעצ. פאר ברוך-ליידענדע און לאדז וואולטשאנסקא 29, פראנט 2. שטאק, פאר דער גוטער אינטערעסאנלאזער הילף און רעדן מיך דעם ערשטען טאג ראש השנה פון דעם שמערצען און פאר מיין לעבען געפעהרליכען ברוך, פאר דעם היינטעגשאפטליכען אגלעגען פון דעם באנדאזש פון זיין מעטאדע דאנק איך אויף דעם וועג הערצליך און עמפפעהל איהם דערדורך פאר אלע ברוך-ליידענדע.

Dr. M. Minzer, N. lekarz kolejowy K. Chorych.

DR. MED.
L. Pikielny
אורלאג
ספעציאל-ארצט פאר נירן, בלאז און אורין-קראנקהייט
NAWROT 8, tel. 2,19-90
נעמט אן פון 4—7 אווענד.

Komunikacja autobusowa
ŁÓDŹ-PIOTRKÓW
Autobusy na powyższej linji odchodzą do Piotrkowa o każdej pełnej godzinie począwszy od 8 rano do 20 w wieczór ze stacji autobusowej przy ulicy Rzgowskiej 85, dojazd tramwajami 11 i 4. Czas przejazdu 1 godz. 30 minut. Cena zł. 3 gr. 50.

אינסטרוקטארקע צו אנדולאציע
ווערט געזוכט. אפערטען אונטער „L. K.“ אין אדמיניסטראציע. 7808

א צימער
מיט א בעזונדערן איינגאנג צו פערדינגען עוענטועל אבצוגעבען פאר איינציגע יונגעלייט צו שלאפען. צו ערפאהרען נארוטאוויטש 35, פלום

Dr. med.
W. Eychner
גינעקאלאג אקושער
זגערזשער 11
טעלעפאן 72—134
נעמט אן אינדערהיים פון 3-2 פ. מ. פון 7-9 נ. מ. אין קליניק „סאנאטא“ אגראדאווא 10 פון 12—1

אכטונג, לעטניקעס!
פאדעמביצע
— דעם —
„נייעם פאלקסבלאט“
און דאס „5-גראשען-בלאט“
קען מען בעקומען טעגליך אויף דער טראמוואי-סטאציע פאדעמביצע (בודקע מיט סאדע-וואסער)

קליניק
ווענעריש כירורגישע
„SANATO“
אגראדאווא 10 טעל. 213-57
1-טע און 2-טע קלאס
ערצטליכע אויפזיכט
איבער דער מוטער און קינד.
פרייזען פון געבורט
אין 2-טע קלאס צוזאמען מיט פערהיטונגס-מיטלען
200 זל.

וואוינונגען
צו פערמיטען איינצעלנע שטיבען און אויך 2 הויכע גרויסע קעלער-שטיבען מיט עלעקטריע אויף פראנצישקאנער גאס. צו ערפאהרען אויף אלעקסאנדריסקא 9 (מרדכי גבאים גאס) ביי א. צוקערמאן

Dr. med.
A. BANASZ
ספעציאל-ארצט פאר
נירען און בלאז-קראנקה.
וואולטשאנסקא 23
טעל. 139-88
נעהמט אן פון 3—4 נ״מ.

Dr. med. **J. Lubicz**
ORTOPEDA, Gdańska 28, tel. 18-31
קראנקהייטען פון די ביינער, געלענקען, פערקרימונגען פון די פלייצעס און גלידער איינענע פראצאהניע פון זעמטליכע ארטאפעדישע אפאראטען, ווי: קלאדקעס אויף פלאטפוסען, קינסטליכע בערעטען א. א. וו. נעמט אן פון 2,30 ביז 4,30 נאכמ.

פאדריכניא
WENEROLOGICZNA
פון דאקטוירים=ספעציאליסטען
זאוואדזקא 1.
נאר פאר ווענערישע הויט=קראנקה.
און מענער-שוואכע אנאליזען פון בלוט און אויספלוס אויף סיפיליס און טריפער.
קאנסיליומס מיט ספעציאליסטען פון אורא-לאגישע און נערווען-קראנקהייטען.
קווארץ-לאמפ. עלעקטרישער הייל-קאבינעט קאסמעטיק.
-- טעגליך פון 8 פריה ביז 9 אווענד. --
פון 11 ביז 12 ביי טאג און פון 2 ביז 3 נאכמ.
נעמט-אן א פרוי-דאקטאר נור קינדער און פרויען
זונטאג פון 9 פריה ביז 2 נאכמיטאג.
- בעזונדער ווארטע-צימער פאר פרויען. -
וויזיט 3 זל.

מאשין-לעכער
ווערן אנגענומען אויסצונייהען ביי ג. נארדמאן, צעגעלניאנע 29

שייטלען
צו מעסיגע פרייזען
צו בעקומען ביי
פארזשוצקא קאמיענא 5.

א ביידהער
איז נויטיג פון זאפארט ביים שטעפער זשעלאנע 34, י. ציטרין.

רענטשניצע
פון דאקטוירים ספעציאליסטען
און דענטיסטישער קאבינעט.
זשעראמסקיע 11, טעלעפאן 3763
אפען פון 9 פריה ביז 7 אווענד.

ד״ר אימיך נאז, האלז, אויערן ק׳	$4^1/_2$—$3^1/_2$
ד״ר קערשנער קינדער-קראנקה.	$4^1/_2$-3 11-9
ד״ר שיפמאן אינערליכע קראנקהייטען	2—12
ד״ר ביבערגאל הויט און ווענער.קר.	$12^1/_2$—$11^1/_2$
ד״ר שמירנעלד נערווען און גייסטיגע קר.	2—1
ד״ר נאלדבלאט אויגען-קראנקה.	$1^1/_2$—$12^1/_2$
ד״ר חיים כירורגישע קראנקהייטען	3—2
ד״ר שפערלאווסקי פרויען-און געבורטס-הילף	$4^1/_2$—$3^1/_2$

טיפיכע-טעראפיע, שפראך-שטערונגען ווי שטאמלען א.א. ווי פאקען-שטעלן, קינסטליכע בערג-זון-בעשטראל. איינשפריצונגען, מאסאזשען, עלעקטריזאציע, אפאראט. אויף פערלאנג הייזער און שטאט. און לאבאראטאריום ווערען אנגענומען אלע ארט אנאליזען, אויך פלעגמע און בלוט

אימפונגען נעגען שקארלאטין.

ביי דער רענטשניצע איז געעפנט געווארען

א רענטגען-אינסטיטוט.

ד״ר לאזשינסקי-מאראפאלסקא
צאהן-ארצט 10—1, 3—6
קינסטליכע ציינער, קארענען, פאמטען א.א.וו.

די רענטשניצע איז טעטיג אויך זונטאג

דער אמת׳ער וועג
צוריקצושטעלען געזונדע נערווען

קראנקע, אויסגעשעפטע נערווען מאכען דאס לעבען ביטער פערארזאכען א סך ליידען, ווי שוואכע זכרון, מורא-געפיהל, געפיהל אין די אויערן אויפגערעגטקייט און פערדרייאונג, שלאפלאזיגקייט, אומלוסט צו דער ארבייט, אויך אנד. אומאנגענעהמע ערשיינונגען. מען נישט לאנג ארויסגעגעבענע בעלעהרענדע בראשורקע וועט אייך אנווייזען דעם ריכטיגען וועג פטור צו ווערען פון די אלע אומאנגענעהמליכקייטן. אין דער דאזיגער בראשורקע ווערען אנגעוויזען די סיבה, וועט ענטשטעהונג און די היילונג פון די נערווען-ליידען אויפ׳ן גרונד פון לאנגיעהריגע ערפאהרונגען. איך שיק ארויס די נאזונדהייטס-עוואנגעלי

געבעצליך אומזיסט

פאלגענדע, ווען איהר ווענדעט זיך ברייפליך צו דער אונטען אנגעגעבענער אדרעס. טויזענדער דאנקבריוו בעשטעטיגען דעם איינציגען ווירקזאמען אופן, וואס איז בעארבייט אויפ׳ן גרונד פון בעלעהרענדע פארשונגען צום וואוהל פון דער ליידענדער מענשהייט. די אלע, וועלכע געהערען צו דער אונגליקליכער רייהע פון נערווען-קראנקע און ליידען אויף די חולאת׳ן, זאלען תיכף פערלאנגען מיין בעזונדערע בראשורקע

זאל זיך יעדער איינציגער איבערצייגען

אז איך זאג קיינעם נישט צו עפעס נישט ריכטיגעס, ווייל איך שיק ארויס אין משך פון די נאהענטסטע טעג

גענצליך אומזיסט

די בעלעהרענדע בראשורקע יעדען, וועל עס שרייבט נאר צו מיר. עס גענוגט א קארטע.

Ernst Pasternack, Berlin, S.O. Michaelkirchplatz 13. Oddział 343.

ר. דר. זאקאוויסקי
Dr.Z.Rakowski
ספעצ. פאר אויערן-, נאז-, האלז- און לונגען-קראנקה.
9 קאנסטאנטינער 9, טעלעפאן 227-81.
שפרעכשטונדען פון 12—2 און פון 5—7. נעמט אויך אן לעטשניצע זגערזשער 17, פון 10—11 און פון 2—5.

הלך בתום ילך בטח,
ומעקש דרכיו יודע
גויל אלו וקיעי, קני כל חורש תא:
דין אלו ימי וכל מי כנישו תא:
דידי ארעא ספרי ורשמי רשו תא:
קענען נישט איבערגעבען דאס רעיעלקייט פון דער אלט-בעוואוסטער
דעכטסקאנסולענטען=ביורא פון ה׳
מאנעלא, פיעטריקאווער 17
זאכאדניא 52) טעל. 79-148
וואו עס ווערט פינקטליך ערלעדיגט, געווי׳ סענהאפט געשריבען אלערליי בריעפ: ציווילע, קארנע, האנדלאווע, אפעלאציעס, אדוואלאניעס, קלאוזולעס, זאבעזפיעטשעניעס אויף אלע שטעדט אין פוילען, וועגען דירות אין אורזשאנד ראזיעמטשי, ווי אויך איבערזעצונגען אין אלע שפראכען. מיט אכטונג ד. מאגעלא, פעטריקאווער 17.

רעכטס=פובליציסט
י. אינפעלד
פיעטריקאווער 31
נעמט אויך אונטער אויסצוגלייכען אלערליי סכסוכים און בעטייליגט זיך אין בוררים-געריכטען. שפרעכשטונדען פון 5 — 8 טעגליך

אבאנאמענטס=פרייז: אין לאדז — 5 זל. א חודש מיט אפטראגען א היים; אויף דער פראווינץ 6—זל. א חודש; אין אויסלאנד — 8 זל. פאר׳ן אינהאלט און טערמינען פון די אנאנסען איז דער פערלאג נישט פעראנטווארטליך. די אדמיניסטראציע איז אפען בייטאג און ביינאכט.

אנאנסען-פרייז: פאר׳ן טעקסט—18 גר. פרייטאג און ערב יו״ט—24 גר. אין דער זייט 8 שפאלטען
אין טעקסט—40 „ „ „ „ „ 60— „ „ „ „ 4 „
נאכ׳ן טעקסט—12 „ „ „ „ „ 18— „ „ „ „ 8 „
פאר א מילימעטער-שורה: אויבער דער שטאט 50 פראצ. טייערער. אויסל. 100 פראצ. טייערער. מעלדונגען—10 גר. א ווארט

Za Wydawnictwo „Najer Folksblat“, spółdz. z odpowiedz. udziałami: Ch. J. Brzustowski i D. Zilberberg.
Czcionkami i druk. „Najer Folksblat“, Piotrkowska 86.
Redaktor odpowiedzialny: Ch. Kaufman